

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
*22 червня 2021 року,
протокол № 9*

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

22 червня 2021 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування
денної форми навчання**

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування, кандидатка
економічних наук

14 червня 2021 року

_____ Тетяна ПІХНЯК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування

15 червня 2021 року, протокол № 15.

Завідувач кафедри,
доктор економічних наук, професор

15 червня 2021 року

_____ Віктор СИНЧАК

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка

16 червня 2021 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	4
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
	1.2.	Лекції	– 5
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 7
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 29
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 44
	1.6.	Підсумковий контроль	– 46
2.	Схема нарахування балів	–	48
3.	Рекомендовані джерела	–	51
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	55

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Аналіз господарської діяльності: предмет, об'єкти, зміст, завдання, роль, метод та методичні прийоми в управлінні туристичним підприємством	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
2.	Інформаційне забезпечення аналізу діяльності туристичних підприємств	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
3.	Аналіз наявності та використання основних засобів туристичних підприємств	16	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
4.	Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці туристичних підприємств	16	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
5.	Аналіз оборотних активів та ефективність їх використання у туристській індустрії	16	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
6.	Аналіз доходів та витрат підприємств туристичної сфери	16	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
7.	Аналіз фінансових результатів та рентабельності на туристичних підприємствах	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
8.	Аналіз фінансового стану туристичних підприємств	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
9.	Інвестиційна діяльність та бізнес-планування на підприємствах туристичної сфери	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
	Усього годин	120	18	26	-	-	76	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Аналіз господарської діяльності: предмет, об'єкти, зміст, завдання, роль, метод та методичні прийоми в управлінні туристичним підприємством	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4.	Сутність, завдання, об'єкти аналізу господарської діяльності. Предмет та принципи економічного аналізу діяльності підприємств. Види та напрями економічного аналізу. Метод і спеціальні прийоми аналізу господарської діяльності.	
2.	Інформаційне забезпечення аналізу діяльності туристичних підприємств	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4.	Система економічної інформації як база даних для аналізу господарської діяльності підприємства. Функції інформаційної діяльності та вимоги до її інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності. Класифікація та характеристика найважливіших видів економічної інформації. Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.	
3.	Аналіз наявності та використання основних засобів туристичних підприємств	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4.	Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів у туристичній галузі. Аналіз складу, структури й технічного стану основних засобів. Аналіз використання обладнання та виробничих потужностей на підприємстві. Аналіз показників ефективності використання основних засобів.	
4.	Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці туристичних підприємств	2
4.1. 4.2. 4.3. 4.4.	Зміст, завдання та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Аналіз якісного складу і рівня кваліфікації персоналу. Аналіз використання робочого часу.	
5.	Аналіз оборотних активів та ефективність їх використання у туристській індустрії	2
5.1. 5.2. 5.3.	Поняття, склад і структура оборотних активів у підприємствах туризму. Принципи управління оборотними активами підприємств туризму. Аналіз оборотних активів та ефективності їх використання.	
6.	Аналіз доходів та витрат підприємств туристичної сфери	2
6.1. 6.2. 6.3. 6.4. 6.5.	Завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат, собівартості продукції та доходів туристичної сфери. Поняття та класифікація витрат туристичної сфери. Аналіз поточних витрат у туристичних комплексах. Доходи, їх класифікація та джерела утворення у підприємствах туризму. Аналіз доходів підприємств туризму.	
7.	Аналіз прибутку та рентабельності на туристичних підприємствах	2
7.1.	Поняття прибутку та джерела його утворення в підприємствах	

7.2.	туризму. Порядок розрахунку, розподілу і використання прибутку підприємства туризму.	
7.3.	Аналіз прибутку підприємств туризму.	
7.4.	Рентабельність підприємств та показники, що її характеризують.	
8.	Аналіз фінансового стану туристичних підприємств	2
8.1.	Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства.	
8.2.	Аналіз ліквідності та платоспроможності туристичного підприємства.	
8.3.	Аналіз фінансової стійкості і стабільності.	
9.	Інвестиційна діяльність та бізнес-планування на підприємствах туристичної сфери	2
9.1.	Значення, інформаційне забезпечення та завдання аналізу інвестиційної діяльності на підприємствах туристичної сфери.	
9.2.	Методи аналізу та оцінки реальних інвестицій підприємств туризму.	
9.3.	Поняття бізнес-плану реального інвестиційного проекту та вимоги до його розробки.	
9.4.	Методика розробки бізнес-планів створення нового підприємства та реконструкції діючого підприємства туризму.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Аналіз господарської діяльності: предмет, об'єкти, зміст, завдання, роль, метод та методичні прийоми в управлінні туристичним підприємством

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1 Сутність, завдання, об'єкти аналізу господарської діяльності.
- 1.2 Предмет та принципи економічного аналізу діяльності підприємств. Взаємозв'язок аналізу господарської діяльності з іншими науками.
- 1.3 Види та напрями економічного аналізу.
- 1.4 Метод і спеціальні прийоми аналізу господарської діяльності:
 - порівняння;
 - абсолютні, відносні та середні величини;
 - групування;
 - графічний спосіб;
 - балансовий метод;
 - пошук позитивних та негативних тенденцій в розвитку підприємства;
 - методи елімінування;
 - метод абсолютних різниць;
 - метод ланцюгових підстановок;
 - метод дольової участі;
 - метод відносних різниць.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових, ситуаційних завдань з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання.

1. Аналіз господарської діяльності спрямований на:

- а) дослідження господарських процесів і явищ;
- б) вивчення економічних явищ в процесі виконання поточних і перспективних планів;
- в) оцінку досягнутих ними кінцевих результатів та виявлення поточних і перспективних резервів підвищення ефективності виробництва;
- г) все вищезазначене.

...

10. До об'єктів аналізу господарської діяльності належать:

- а) функції економічного аналізу;
- б) способи та прийоми обробки аналітичної інформації;
- в) підприємство та його структурні елементи;
- г) принципи економічного аналізу.

Ситуаційне завдання 1. Пов'язати наведені у табл. 1.1 принципи аналізу господарської діяльності з їх змістом.

Заповнити таблицю відповідей, для цього заголовній букві, яка відповідає певному принципу поставити відповідну цифру, що відповідає його змісту (наприклад: А5).

Таблиця 1.1

Принципи аналізу господарської діяльності та їх зміст

Принцип	Зміст
А. Конкретність	1. Витрати, пов'язані з проведенням аналізу, повинні бути істотно меншими за економічний ефект, який буде отриманий в результаті його проведення
Б. Системність	2. Означає проведення аналізу регулярно, на постійно діючій основі для підвищення ефективності діяльності.
В. Періодичність	3. Означає обґрунтовану послідовність вивчення діяльності підприємства, сприйняття підприємства як системи, що складається з впорядкованої сукупності взаємопов'язаних

	елементів.
Г. Об'єктивність	4. При проведенні аналізу слід керуватися науково обґрунтованими методиками і процедурами
Д. Економічність	5. Аналіз ґрунтується на реальних даних, його результати отримують конкретне кількісне вираження.
Е. Науковість	6. Означає адекватність аналітичної інформації дійсному стану об'єкта, достовірності даних та результатів аналізу

Ситуаційне завдання 2. Пов'язати наведені в табл. 1.2 види аналізу господарської діяльності з їх змістом.

Заповнити таблицю відповідей, для цього заголовній букві, яка відповідає певному принципу поставити відповідну цифру, що відповідає його змісту.

Таблиця 1.2

Види аналізу господарської діяльності та їх характеристика

Види аналізу господарської діяльності	Характеристика
А. Ретроспективний аналіз	1. Застосовується для дослідження економіки одного або кількох окремих підрозділів економічного суб'єкта
Б. Маркетинговий	2. Досліджує стан та ефективність діяльності, зміни розміру і співвідношення власного та позикового капіталу підприємства
В. Факторний	3. Застосовується для дослідження та оцінки фактору впливу на результати діяльності підприємства.
Г. Аналіз фінансової діяльності	4. Зводиться до дослідження факторній систем, які є сукупністю факторних та результативних ознак, що пов'язані причинно-наслідковими зв'язками.
Д. Функціонально-вартісний	5. Спрямований на дослідження минулих подій з метою оцінки стану і динаміки розвитку об'єкта, прогнозування перспективи та регулюючого впливу на його подальшу діяльність
Е. Локальний	6. Передбачає дослідження ринкового середовища та виробничо-збутової діяльності економічного суб'єкта з метою оцінки їх стану, діагностики проблем та перспектив розвитку, пошуку невикористаних можливостей та інших.

Методичні рекомендації:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: аналіз, господарська діяльність, туристична галузь, види аналізу, принципи, методи, прийоми, способи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченню теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, завдання аналізу господарської діяльності;
- предмет та принципи аналізу господарської діяльності підприємств;
- види та напрями економічного аналізу;
- об'єкти, суб'єкти аналізу господарської діяльності;
- метод і спеціальні прийоми аналізу господарської діяльності.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Інформаційне забезпечення аналізу діяльності туристичних підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

2.1 Система економічної інформації як база даних для аналізу господарської діяльності підприємства.

- 2.3 Роль економічної інформації для проведення аналізу господарської діяльності туристичних підприємств.
- 2.4 Функції інформаційної діяльності.
- 2.5 Вимоги до інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності.
- 2.6 Класифікація та характеристика найважливіших видів економічної інформації.
- 2.7 Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових та ситуаційних завдань з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. За місцем утворення економічна інформація поділяється на:

- а) планову і облікову;
- б) зовнішню і внутрішню;
- в) нормативну і облікову;
- г) нормативну і планову.

...

10. Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства, дані якого використовують при здійсненні аналізу, відносять до:

- а) облікової інформації;
- б) нормативно-довідкової інформації;
- в) статистичної інформації;
- г) правової інформації.

Ситуаційне завдання 1. Згрупувати наведені джерела інформації за видами (табл. 2.1).
Таблиця 2.1

Види джерел інформації

Джерела інформації	Види джерел інформації			
	нормативні	планові	облікові	позаоблікові
Страховий поліс				
Аудиторський висновок				
Форма 3 «Звіт про рух грошових коштів»				
Путівка				
Статут підприємства туристичної галузі				
Віза				
Податковий кодекс України				
Рекламні проспекти				
Договір на екскурсійне обслуговування				

Ситуаційне завдання 2. Відтворити невідомі показники першого розділу Звіту про фінансові результати (Сукупний дохід) готельного комплексу «Плай» (табл.2.2).

Зробити загальні висновки про фінансовий стан готельного комплексу.

Таблиця 2.2

Фінансові результати діяльності готельного комплексу «Плай» (тис.грн.)

Показники	2018 р	2019 р	2020 р	Відхилення 2020 р. від 2018 р.	
				тис. грн.	%

1. Чистий дохід (виручка) від надання послуг	16937	15044	15159		
2. Собівартість наданих послуг	15013	10010	16528		
3. Валовий прибуток (збиток)	?	?	?		
4. Інші операційні доходи	5914	8200	509		
5. Адміністративні витрати	1867	1807	2088		
6. Витрати на збут	81	248	489		
7. Фінансовий результати від операційної діяльності: прибуток (+), збиток (-)	?	?	?		
8. Фінансові доходи	-	-	-		
9. Фінансові витрати	4	-	2		
10. Інші доходи	821	213	335		
11. Інші фінансові витрати	176	23	341		
12. Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (+), збиток (-)	?	?	?		
13. Податок на прибуток	?	?	?		
14. Чистий прибуток (+), збиток (-)	?	?	?		

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інформація, інформаційне забезпечення, показник, аналітична робота, аналітична таблиця, аналітична процедура, перевірка, фінансова звітність, статистична інформація, облікова інформація, позаоблікова інформація .

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- система економічної інформації як база даних для аналізу господарської діяльності підприємства;
- функції інформаційної діяльності та вимоги до її інформаційного забезпечення економічного аналізу;
- класифікація та характеристика найважливіших видів економічної інформації;
- вимоги до інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності;
- фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення аналізу діяльності підприємств туристичної галузі.

Семінарське заняття 3-4

Тема 3. Аналіз наявності та використання основних засобів туристичних підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1 Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів у туристичній галузі.
- 3.2 Класифікація основних засобів підприємства.
- 3.3 Аналіз складу, структури й технічного стану основних засобів.
- 3.4 Аналіз використання обладнання та виробничих потужностей на підприємстві.
- 3.5 Аналіз показників ефективності використання основних засобів.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. Який показник характеризує ефективність використання основних засобів?

- а) коефіцієнт придатності;
- б) коефіцієнт вибуття;
- в) коефіцієнт фондівдачі;
- г) коефіцієнт зносу.

...

2. Показник фондівдачі характеризує:

- а) технічний стан основних засобів;
- б) рух основних засобів;
- в) рівень забезпеченості основними засобами;
- г) ефективність використання основних засобів.

Ситуаційне завдання 1. На основі наведеної інформації по готельно-ресторанному комплексу «Sobkoff» дослідити рух основних засобів виробничого призначення та оцінити його інтенсивність.

Здійснити аналіз якісного стану основних засобів за показниками придатності, оновлення, вибуття, приросту. За результатами аналізу зробити висновки.

Таблиця 3.1

Характеристика руху основних засобів підприємства

Період	Первісна вартість основних засобів, тис. грн				Сума нарахованого зносу на кінець року
	На початок року	Введено за рік	Вибуло за рік	На кінець року	
Попередній рік	18 631	793	142	19 282	4564
Звітний рік	19 282	1242	562	19 962	5100

Ситуаційне завдання 2. Провести аналіз стану основних засобів готельно-ресторанного комплексу «Sobkoff».

Написати висновки.

Таблиця 3.2

Вихідні дані для розрахунку:

Групи основних засобів	Наявність на початок року		Надійшло за рік		Вибуло за рік		Наявність на кінець року	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
Виробничі основні засоби	132,0		25,0		9,0			
Невиробничі основні засоби	18,0		4,0		3,0			
Усього основних засобів	?	100	?	100	?	100		
у т. ч. активна частина	76,5		22,5		7,5			

Ситуаційне завдання 3. Провести аналіз технічного стану основних виробничих засобів готельно-ресторанного комплексу «Sobkoff».

Таблиця 3.3

Вихідні дані для розрахунку:

Показник	Попередній період		Звітний період		Відхилення (+, -)	
	На початок періоду	На кінець періоду	На початок періоду	На кінець періоду	(гр. 2 – гр. 1)	(гр. 4 – гр. 3)
Початкові дані:						
1. Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	17376,9	20447,6	20447,6	21541,0		

2.Зношеність основних засобів, тис. грн	5479,1	6540,7	6540,7	7820,0		
3.Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	11897,8	13906,9	13906,9	13721,0		
Розрахункові дані:						
4.Коефіцієнт зношеності (р. 2 : р. 1)						
5.Коефіцієнт придатності (р. 3 : р. 1)						

Ситуаційне завдання 4. Проаналізувати ефективність використання потужності кухні й основних виробничих засобів готельно-ресторанного комплексу «Sobkoff» на підставі даних. Зробити висновки.

Таблиця 3.4

Вихідні дані для розрахунку:

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
Виробнича потужність, тис. грн	125,0	126,0		
Прибуток, тис. грн	315	301		
Вартість основних виробничих засобів, тис. грн	3960	4124		
Випуск продукції, тис. шт	106,3	102,5		

Ситуаційне завдання 5. Проаналізувати ефективність використання основних засобів готельно-ресторанного комплексу «Sobkoff» (фондовіддача, фондомісткість) на основі даних.

Таблиця 3.5

Вихідні дані для розрахунку:

Показник	Одиниця виміру	План	Фактично
Випуск продукції	Тис. грн.	4425	4550
Середньорічна вартість основних засобів	Тис. грн.	2184,4	2184,4
Кількість робітників	Чол.	554	583

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: основні засоби, виробнича потужність, первісна вартість, знос, залишкова вартість, прибуток, фондовіддача, фондоозброєність, фондомісткість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів у туристичній галузі;
- аналіз складу, структури й технічного стану основних засобів;
- аналіз використання обладнання та виробничих потужностей на підприємстві;
- аналіз показників ефективності використання основних засобів.

Для оцінки ефективності використання основних засобів визначаються показники:

$$\text{Фондовіддача} = \frac{\text{Випуск продукції}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}$$

$$\text{Фондоозброєність} = \frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Кількість робітників}}$$

$$\text{Фондомісткість} = \frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Випуск продукції}}$$

Ступінь оновлення основних засобів характеризується коефіцієнтом оновлення, який визначається як співвідношення вартості засобів, що надійшли за аналізований період, до їх загальної вартості на кінець року.

Коефіцієнт вибуття відображає ступінь інтенсивності вибуття засобів з виробництва, і його визначають як співвідношення вартості основних засобів, що вибули за певний період, до вартості основних засобів на початок періоду.

Коефіцієнт приросту визначається як співвідношення різниці між вартістю основних засобів на кінець і початок періоду до вартості основних засобів на початок періоду.

Семінарські заняття 5-6

Тема 4. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці туристичних підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1 Поняття про трудові ресурси та робочу силу.
- 4.2 Завдання та інформаційне забезпечення аналізу трудових ресурсів та оплати праці.
- 4.3 Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами.
- 4.4 Аналіз якісного складу і рівня кваліфікації персоналу.
- 4.5 Аналіз використання робочого часу.
- 4.6 Аналіз ефективності оплати праці.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. Трудові ресурси підприємства - це:

- а) кадровий персонал, який забезпечує його належне функціонування;
- б) кадровий персонал, що виступає як сукупність працівників різних професійно-кваліфікаційних груп, зайнятих на підприємстві;
- в) працівники, які мають значний стаж роботи на підприємстві;
- г) працівники, які мають високий рівень кваліфікації.

...

10. Які показники характеризують процес руху робочих кадрів?

- а) продуктивність праці;
- б) виробіток працівника;
- в) плинність кадрів;
- г) середньооблікова чисельність працівників

Ситуаційне завдання 1. Проаналізувати забезпеченість трудовими ресурсами української туристичної компанії «Аккорд-тур».

Таблиця 5.1

Вихідні дані для розрахунку:

Категорії персоналу й обсяг продукції	Фактично за минулий період	За звітний період		Відхилення абсолютне (\pm)		Фактично, %	
		за планом	фактично	від плану	від минулого періоду	до плану	до минулого періоду
Усього персоналу, осіб, у т. ч.:	956	960	986				
1. Працівники основної діяльності	940	944	946				
із них:							
- робітники	640	640	636				
- службовці	?	?	?				

у т.ч.:							
- керівники		10	8				
- спеціалісти	10						
2. Непромисловий персонал (неосновної діяльності)	8	9	10				
Обсяг товарної продукції, тис. грн.	800,9	840,0	950,2				

Ситуаційне завдання 2. Проаналізувати рівень плинності персоналу української туристичної компанії «Аккорд-тур».

Визначити головні причини плинності персоналу та розробити можливі заходи щодо його зменшення.

Таблиця 5.2

Вихідні дані для розрахунку:

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абсолютне (±)	%
Середньооблікова кількість працівників, осіб	644	627		
Прийнято на роботу нових працівників протягом року	51	35		
Вибуло працівників, у т.ч. з причин:	67	69		
а) призов до армії, вибуття на навчання, вихід на пенсію та з інших причин, передбачених законодавством;	2	5		
б) з власного бажання;	56	62		
в) звільнення за порушення трудової дисципліни	9	2		
Коефіцієнт обороту: з приймання, %				
зі звільнення, %				
Коефіцієнт плинності кадрів, %				
Коефіцієнт загального обороту, %				

Ситуаційне завдання 3. Проаналізувати виконання плану продуктивності праці по готельному комплексу «Бухта Вікінгів» й виявити вплив на випуск продукції зміни середньооблікової кількості робітників і продуктивності праці.

Таблиця 5.3

Вихідні дані для розрахунку:

Показник	План	Фактично	Відхилення	
			Абсолютне(+)	%
Випуск продукції, тис. грн.	12596	13005		
Середньооблікова кількість робітників, чол.	89	93		
Продуктивність праці	?	?		

Ситуаційне завдання 4. Провести аналіз показників з праці та заробітної плати за звітний рік по готельному комплексі «Бухта Вікінгів».

Таблиця 5.4

Вихідні дані для розрахунку:

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	План	Фактично
1.	Товарооборот	Тис. грн.	3000	3280,00
2.	Фонд оплати праці:			
	- сума	Тис. грн.		150,2
	-% до обороту	%	4,41	
3.	Середньооблікова кількість працівників	Чол.	214	206

Ситуаційне завдання 5. Провести аналіз динаміки та структури фонду оплати праці туристичної компанії «Аккорд-тур».

Таблиця 5.5

Аналіз динаміки та структури фонду оплати праці

Показники	Минулий період		Звітний період		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абсолютне	відносне, %	структури, %
1. Фонд основної заробітної плати	11558,4		15004,8				
2. Фонд додаткової заробітної плати, в т.ч.:	5884,8		6963,6				
- надбавки та доплати до тарифних ставок та посадових окладів	2266,8		2490,0				
- премії за виробничі результати	3618,0		4473,6				
3. Заохочувальні та компенсаційні виплати, в т.ч.	242,4		457,2				
- матеріальна допомога	99,6		124,8				
- соціальні пільги, що носять індивідуальний характер	142,8		332,4				
Фонд оплати праці підприємства	17685,6		22425,6				

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: робоча сила, кількість працівників, оплата праці, приймання, звільнення, плинність кадрів, прийом.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- завдання та інформаційне забезпечення аналізу трудових ресурсів;
- аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами;

- аналіз якісного складу і рівня кваліфікації персоналу;
- аналіз використання робочого часу.

Коефіцієнт обороту з приймання – це відношення заново прийнятих працівників до середньоспискової кількості ПОД.

Коефіцієнт обороту зі звільнення – це відношення кількості звільнених працівників до середньоспискової кількості ПОД.

Коефіцієнт загального обороту обчислюють як відношення кількості заново прийнятих на роботу і тих, що вибули, до середньоспискової кількості.

Коефіцієнт плинності кадрів розраховується як відношення кількості звільнених за власним бажанням і за порушення трудової дисципліни до середньоспискової кількості.

$$\text{Продуктивність праці} = \frac{\text{Випуск продукції}}{\text{Середньооблікова кількість робітників}}$$

Щоб розрахувати вплив на випуск продукції середньооблікової кількості працівників, необхідно:

- відхилення щодо кількості працівників Х продуктивність праці за планом
- Щоб розрахувати вплив на випуск продукції продуктивності праці, необхідно:
- відхилення щодо продуктивності праці Хна фактичну кількість працівників

Позитивним явищем є ріст випуску продукції за рахунок інтенсивних факторів.

Показниками з праці й заробітної праці є: кількість працівників, продуктивність праці, фонд оплати праці та середня заробітна плата.

У процесі аналізу цих показників необхідно фактичні дані зіставити з плановими.

Фонд оплати праці в % до товарообороту визначається за формулою:

$$\text{Фонд оплати праці у \% до товарообороту} = \frac{\text{Фонд оплати праці} \times 100\%}{\text{Товарооборот}}$$

$$\text{Продуктивність праці} = \frac{\text{Товарооборот}}{\text{Середньооблікова кількість працівників}}$$

$$\text{Середня заробітна плата одного працівника} = \frac{\text{Фонд оплати праці}}{\text{Середньооблікова кількість працівників}}$$

Семінарське заняття 7-8

Тема 5. Аналіз оборотних активів та ефективність їх використання у туристській індустрії

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1 Поняття, склад і структура оборотних активів у підприємствах туризму.
- 5.2 Поняття про запаси підприємства та їх класифікація.
- 5.3 Аналіз джерел надходження та напрямків використання запасів на підприємстві.
- 5.4 Основні принципи організації служби матеріально-технічного постачання підприємства.
- 5.5 Принципи управління обіговими активами підприємств туризму.
- 5.6 Аналіз оборотних активів та ефективності їх використання.
- 5.7 Аналіз ефективності грошових потоків.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. *Оборотні кошти підприємства - це...*

- а) гроші в касі підприємства, на розрахункових і валютних рахунках, у розрахунках;
- б) кошти, авансовані у виробничі оборотні фонди та фонди обігу;
- в) оборотні активи;
- г) предмети праці.

...

10. *Показники ефективності використання оборотних коштів - це...*

- а) фондвіддача;

- б) коефіцієнт обертання;
- в) коефіцієнт ефективності;
- г) коефіцієнт завантаження.

Ситуаційне завдання 1. Проаналізувати динаміку реалізації продукції у готельно-ресторанному комплексі «Silver». Зробити висновки.

Таблиця 6.1

Вихідні дані для розрахунку:

Назва готових виробів	Обсяг реалізації продукції, тис. грн			Відхилення	
	рік			2019 /2018	2020/2019
	2018	2019	2020		
Тістечко «Спокуса»	552,2	338,1	263,9		
Тістечко «Меренгове»	343,8	228,3	121,2		
Тістечко «Чорна троянда»	47,1	10,3	2,7		
Тістечко «Марципанове»	7,3	7,0	-		
Корзинка з фруктами	320,0	132,8	63,0		

Ситуаційне завдання 2. Провести аналіз виконання прогнозу реалізації продукції готельно-ресторанного комплексу «Silver» за 1 квартал 2021 р.

Таблиця 6.2

Вихідні дані для розрахунку:

Назва готових виробів	Реалізація продукції, тис. шт.		Відхилення	
	Прогноз	Фактично	у натуральних показниках	у %
Піца «4 сезони»	237,0	76,4		
Тістечко «Чорна спокуса»	2926,5	352,3		
Піца «Цезар»	2,829	1,486		
Круасан з шоколадом	2,179	1,770		

Ситуаційне завдання 3. Провести аналіз виконання договорів на продукцію звітного року в діючих оптових цінах, тис. грн. по готельно-ресторанному комплексу «Silver»

Таблиця 6.3

Вихідні дані для розрахунку:

Період	Обсяг поставок			Процент виконання
	Замовлення	Фактична реалізація	Недоставки продукції	
Січень	580	540		
Лютий	590	540		
Березень	590	550		
Разом за I квартал	1760	1630		
Разом за II квартал	1765	1765		
Разом за III квартал	1765	1745		
Разом за IV квартал	1370	1454		
Обсяг реалізованої продукції				

Ситуаційне завдання 4. Проаналізувати забезпеченість потреб готельно-ресторанного комплексу «Silver» укладеними договорами на постачання матеріальних ресурсів.

Таблиця 6.4

Вихідні дані для розрахунку:

млн. грн.

Матеріальні ресурси	Потреба підприємства (з урахуванням залишків)	Укладено договорів на постачання матеріалів
А	4950	4653
Б	1633	1393
В	633	1270
і т.д.
Разом	20300	18539

Ситуаційне завдання 5. Проаналізувати та дати оцінку виконання плану постачання борошна окремими постачальниками до готельно-ресторанного комплексу «Silver».

Таблиця 6.5

Вихідні дані для розрахунку:

тис. грн

Постачальник	План	Фактично
Київський млин	980	787
Білоцерківський млин	810	474
Вінницький млин	663	663
Разом		

Ситуаційне завдання 6. Проаналізувати та дати оцінку ефективності використання матеріальних ресурсів готельно-ресторанним комплексом «Silver».

Таблиця 6.6

Вихідні дані для розрахунку:

тис. грн.

Показник	План	Фактично
Товарна продукція	2700	3240
Витрати основних матеріалів	1200	1152
Витрати інших матеріальних ресурсів	240	348
Разом матеріальних ресурсів	1440	1500
Матеріаловіддача	?	?
Матеріаломісткість	?	?

Ситуаційне завдання 7. Визначити коефіцієнт оборотності оборотних коштів, середньорічний залишок нормованих оборотних коштів та суму вивільнення або залучення оборотних коштів туристичного підприємства.

Таблиця 6.7

Вихідні дані

Показник	Звітний рік	Плановий рік
Обсяг реалізації турпродукту, тис. грн.	280	310
Тривалість обороту оборотних коштів, днів	95	67

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: оборотні активи, запаси, готова продукція, товарна продукція, грошові кошти, матеріаловіддача, матеріаломісткість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- поняття, склад і структура обігових активів у підприємствах туризму;
- принципи управління обіговими активами підприємств туризму;
- аналіз оборотних активів та ефективності їх використання.

З метою аналізу забезпеченості підприємства укладеними договорами на постачання матеріальних ресурсів визначаються відхилення від потреби й коефіцієнт забезпеченості потреби укладеними договорами:

$$K \text{ заб.} = \frac{\sum \text{укладено договорів}}{\sum \text{потреби}}$$

Аналізуючи ефективність використання матеріальних ресурсів, визначається матеріаловіддача та матеріаломісткість продукції.

$$\text{Матеріаловіддача} = \frac{\text{Товарна продукція}}{\text{Матеріальні ресурси}}$$

$$\text{Матеріаломісткість продукції} = \frac{\text{Матеріальні ресурси}}{\text{Товарна продукція}}$$

Семінарське заняття 9-10

Тема 6. Аналіз доходів та витрат підприємств туристичної сфери

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1 Завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат, собівартості продукції та доходів туристичної сфери.
- 6.2 Поняття та класифікація витрат туристичної сфери.
- 6.3 Аналіз поточних витрат у туристичних комплексах.
- 6.4 Доходи, їх класифікація та джерела утворення у підприємствах туризму.
- 6.5 Методи і порядок планування доходів підприємств туризму.
- 6.6 Аналіз доходів підприємств туризму.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. Дохід туристичних підприємств формується за рахунок:

- а) мінімізації собівартості туристичного продукту;
- б) виручки від реалізації туристичного продукту;
- в) рентабельності туристичних послуг;
- г) основного й оборотного капіталу туристичного підприємства.

...

10. Собівартість турпродукту – це:

- а) сукупність операційних витрат турпідприємства за поточний період;
- б) витрати турпідприємства на реалізацію турпродукту;
- в) сукупність витрат на формування та реалізацію турпродукту, що виражається в грошовій формі;
- г) витрати на формування турпродукту туристичним підприємством

Ситуаційне завдання 1. Проаналізувати динаміку обсягу та структуру доходів туристичної фірми на основі інформації (табл. 9.1).

Таблиця 9.1

Вихідні дані для аналізу динаміки обсягу та структури доходів підприємства

Періоди	Минулий рік					Звітний рік				
Ціна турів з ПДВ, грн.	1200	1600	950	2450	1010	1340	1530	100	3100	1200

Загальна кількість турів, од	37	24	48	21	56	24	48	35	39	61
у тому числі:										
кількість турів іноземним туристам за межами України	-	4	-	6	-	5	-	11	-	3
кількість турів відпочинку дітей за спеціальним переліком	-	-	12	-	24	3	9	-	11	17

Ситуаційне завдання 2. Визначити розмір доходу від реалізації турпродукту, розмір чистого доходу від реалізації та розмір валового прибутку, якщо за місяць було реалізовано 5 турів за ціною 1520 грн., 3 тури за ціною 1900 грн., 6 турів за ціною 1750 грн., 2 тури за ціною 1200 грн. Крім того, реалізовано 2 тури іноземним туристам за ціною 3000 грн., розрахунок яких здійснювався за межами України по безготівковому розрахунку. Загальна собівартість реалізованого турпродукту становить 15630 грн.

Ситуаційне завдання 3. Проаналізувати виробничі витрати підприємства та оцінити структурні зміни фактичних витрат порівняно з плановими. Визначити вплив структурних зрушень на зміну виробничих витрат. Зробити висновки за результатами аналізу.

Таблиця 9.2

Аналіз виробничих витрат підприємства

Елементи витрат	За планом		Фактично		Відхилення, тис. грн	
	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	загальне	внаслідок зміни структури витрат
Матеріальні витрати, у т.ч.:	20650		22170			
- прями;	13422		15519			
- непрямі	7228		6651			
Витрати на оплату праці, у т.ч.	780		819			
- виробничого персоналу	546		516			
Відрахування на соціальні заходи	231		240			
Амортизаційні відрахування	180		290			
Інші операційні витрати	190		175			
Разом		100		100		

Ситуаційне завдання 4. Визначити собівартість туристичного продукту, якщо за звітний рік загальна собівартість турпродукту склала 560,0 тис. грн. Питома вага заробітної плати робітників у собівартості становить 18,0 %, матеріальних витрат – 54,0 %, умовно-постійних витрат – 19,0 %. На наступний рік планується досягти зростання продуктивності праці на 4,0 %, середньої заробітної плати – на 6,0 %, обсягу надання послуг – на 12,0 %, а також зниження величини матеріальних витрат на 8,0 % та умовно-постійних витрат – на 10,0 %.

Ситуаційне завдання 5. Визначити витрати турпідприємства за елементом «Матеріальні витрати», що включають у собівартість туристичного продукту, використовуючи наведені дані (табл.9.3).

Таблиця 9.3

Вихідні дані:

Показники	Сума, тис. грн
Витрати з придбання прав на послуги сторонніх організацій, що використовуються при виробництві туристичного продукту: з транспортного обслуговування	1500,00
У тому числі трансфер:	
з розміщення й проживання	600,00
з харчування	450,00
з екскурсійного обслуговування	65,00
з візового обслуговування	400,00
з страхування туристів	120,00
на послуги культурно-дозвільного, спортивного характеру	35,00
на інші послуги, що використовуються при виробництві туристичного продукту	30,0
Витрати на оплату праці:	
на послуги гідів-перекладачів, осіб, що супроводжують, працюючих на умовах трудового договору	100,0
працівників туристичного підприємства	210,0
матеріальна допомога	80,0
Витрати на відрядження	160,0
Витрати на проведення особливо складних видів ремонту основних засобів	200,0

Ситуаційне завдання 6. Визначити планову та фактичну суму витрат туристичних підприємств, а також їх зміну, якщо у звітному році витрати на рекламу склали 50 тис. грн., адміністративно-управлінські витрати – 80 тис. грн., амортизація основних засобів – 45 тис. грн., витрати на послуги розміщення – 100 тис. грн., послуги харчування – 85 тис. грн., послуги гідів – 52 тис. грн., транспортні витрати – 70 тис. грн., комунальні витрати – 35 тис. грн., витрати на оплату праці – 200 тис. грн. На плановий період передбачено підвищити обсяг реалізації тур продукту на 20 %, а змінні витрати плануються в обсязі 500 тис.грн.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: доходи, планування доходів, витрати, собівартість, джерела формування доходів, інформація, звітність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливо увагу зосередити на таких питаннях:

- завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат, собівартості продукції та доходів туристичної сфери;
- поняття та класифікація витрат туристичної сфери;
- аналіз поточних витрат у туристичних комплексах;

- доходи, їх класифікація та джерела утворення у підприємствах туризму;
- аналіз доходів підприємств туризму.

Семінарське заняття 11

Тема 7. Аналіз фінансових результатів та рентабельності на туристичних підприємствах

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1 Складові фінансових результатів підприємства.
- 7.2 Завдання, етапи та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів.
- 7.3 Поняття прибутку та джерела його утворення в підприємствах туризму.
- 7.4 Функції прибутку підприємства.
- 7.5 Порядок розрахунку, розподілу і використання прибутку підприємства туризму.
- 7.6 Аналіз прибутку підприємств туризму та виявлення резервів його збільшення.
- 7.7 Рентабельність підприємств та показники, що її характеризують.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. Прибуток – це:

- а) виручка від підприємницької діяльності за вирахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат;
- б) частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність;
- в) чистий дохід від реалізації продукції;
- г) частина прибутку, що залишається після оподаткування.

...

10. Рентабельність підприємства – це:

- а) отриманий підприємством прибуток;
- б) відносна доходність чи прибутковість (вимірювана у відсотках) як відношення прибутку до витрат капіталу;
- в) відношення прибутку до середньої вартості основних засобів і обігові коштів;
- г) балансовий прибуток на 1 грн. реалізованої продукції.

Ситуаційне завдання 1. Оцініть рівень достатності чистого прибутку, що отримало підприємство за звітний період, для самофінансування його виробничого розвитку. Туристичне підприємство у поточному році отримало виручку від реалізації турпродукту (без ПДВ) в обсязі 5900,0 тис. грн. Повна собівартість реалізованого турпродукту склала 5000,0 тис. грн. На підприємстві планувалось утворення фонду виробничого розвитку обсягом 440,0 тис. грн. Ставка податку на прибуток – взяти на рівні діючої.

За результатами розрахунків зробіть висновки.

Ситуаційне завдання 2. Визначити чистий прибуток туристичного оператора та суму податку на додану вартість на плановий рік, відповідно до нижче зазначених даних:

1. Доход від реалізації турів і окремих видів тур послуг – 2650,0 тис. грн.
2. Доход від продажу авіаквитків – 200,0 тис. грн.
3. Доход від надання екскурсійних послуг – 200,0 тис. грн.
4. Дивіденди по цінним паперам, що належать туристичному оператору – 120,0 тис. грн.
5. Витрати на придбання цінних паперів – 250,0 тис. грн.
6. Сума відсотків за депозитний рахунок – 50,0 тис. грн.
7. Загальні поточні витрати туристичного оператора – 2100,0 тис. грн.
8. Обов'язкові платежі з прибутку – 350,0 тис. грн.

Ситуаційне завдання 3. Оцінити рентабельність окремих видів турпродукту та обґрунтувати вибір найбільш рентабельних з них.

Туристичний оператор спеціалізується на реалізації трьох видів турів А, Б та В. Виручка від реалізації усіх турів становить 390,0 тис. грн. і розподіляється по турах таким чином: А – 140,0 тис. грн., Б – 180,0 тис. грн., В – 120,0 тис. грн. Нормативні непрямі витрати становлять 57,0 тис. грн. і розподіляються по турах пропорційно до витрат праці на їх розробку: тур А – 0,2 год./тур.; тур Б – 0,5 год. /тур.; тур В – 1,0 год. /тур. Фактичні непрямі витрати становлять 60,0 тис. грн. Прямі витрати у розрізі турів становлять: тур А – 79,5 тис. грн., тур Б – 57,9 тис. грн., тур В – 70,0 тис. грн.

Ситуаційне завдання 4. Визначити очікувану рентабельність власних засобів з урахуванням ефекту фінансового важеля, якщо в результаті інвестування засобів у капітальні вкладення в розмірі 2800,0 тис. грн. планується дістати прибуток у розмірі 500,0 тис. грн. Ставка податку на прибуток – 25,0 %. Ставка по банківських кредитах протягом періоду інвестування – 11,0 %. Можливі наступні варіанти джерел інвестицій:

- а) використання тільки власних засобів;
- б) використання позикових засобів у розмірі 900,0 тис. грн.;
- в) використання позикових засобів у розмірі 2000,0 тис. грн.

Ситуаційне завдання 5. Визначити рівень рентабельності туру А і показник рентабельності виробничих засобів, якщо план продажу даного туру становить 864 од., повна собівартість туру 5032 грн., ціна реалізації туру туроператором 6232 грн., середньорічна вартість виробничих засобів становить 1980 тис. грн., а нормованих оборотних засобів 205 тис. грн. Ставка податку на прибуток прийняти на рівні діючої ставки оподаткування.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий результат, прибуток, збиток, доходи, витрати, фінансова звітність, рентабельність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- поняття прибутку та джерела його утворення в підприємствах туризму;
- інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів;
- функції прибутку;
- порядок розрахунку, розподілу і використання прибутку підприємства туризму;
- аналіз прибутку підприємств туризму;
- рентабельність підприємств та показники, що її характеризують.

Семінарське заняття 12

Тема 8. Аналіз фінансового стану туристичних підприємств

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1 Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства
- 8.2 Аналіз ліквідності та платоспроможності туристичного підприємства
- 8.3 Аналіз фінансової стійкості і стабільності.
- 8.4 Аналіз ділової активності підприємства.
- 8.5 Дослідження ймовірності банкрутства підприємства.
- 8.6 Суть і головні причини банкрутства підприємств туризму, форми його регулювання.
- 8.7 Санація підприємства та умови її проведення.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. Під фінансовим станом підприємства розуміється:

- а) здатність підприємства аналізувати ринки збуту;
- б) здатність підприємства працювати на основі маркетингової стратегії;
- в) здатність підприємства фінансувати свою діяльність;
- г) наявність у власності підприємства цінних паперів.

...

10. До найбільш ліквідних активів належать:

- а) основні засоби;
- б) гроші та їх еквіваленти;
- в) довгострокові фінансові інвестиції;
- г) запаси, готова продукція, незавершене виробництво.

Ситуаційне завдання 1. Проаналізувати показники, які характеризують ліквідність готельного комплексу «Плай», використовуючи дані ф.1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) (табл.12.1).

Результати розрахунків оформити у табл. 12.2 та зробити висновки.

Таблиця 12.1

Вихідні дані для розрахунку показників ліквідності готельного комплексу «Плай»

Показник	Значення, тис. грн	
	Початок періоду	Кінець періоду
Оборотні активи, всього	2755,1	3342,7
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	912,5	1137,05
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
з бюджетом	171,4	263,1
за виданими авансами	66,85	149,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	21,9	37,3
Грошові кошти та їх еквіваленти:		
в національній валюті	752,75	935,35
в іноземній валюті	69,3	101,3
Інші оборотні активи	7,8	15,7
Поточні зобов'язання, всього	513,45	502,7

Таблиця 12.2

Показники, які характеризують ліквідність готельного комплексу «Плай»

Показник	Значення		Зміна значень на кінець періоду порівняно із початком	
	Початок періоду	Кінець періоду	Абсолютна	Темп приросту, %
Коефіцієнт покриття				
Коефіцієнт швидкої ліквідності				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності				

Ситуаційне завдання 2. Розрахувати показники фінансової стійкості готельного комплексу «Плай»: автономії, концентрації позикового капіталу, фінансового ризику на основі поданих даних у табл.12.3.

Результати розрахунків оформити у табл. 12.4 та зробити висновки.

Таблиця 12.3

Вихідні дані для розрахунку показників
фінансової стійкості

Показник	Значення, тис. грн	
	Попередній рік	Звітний рік
Загальна вартість майна, тис. грн	49985,00	50862,50
Власний капітал, тис. грн	26864,00	31387,00
Залучений капітал, тис. грн	23121,00	19475,50

Таблиця 12.4

Показники, що характеризують фінансову стійкість
підприємства

Показник	Значення		Зміна значень звітного року	
	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютна	Темп приросту, %
Коефіцієнт автономії				
Коефіцієнт концентрації залученого капітал				
Коефіцієнт фінансового ризику				

Ситуаційне завдання 3. Визначити фінансову стійкість підприємства на основі співвідношення його активів та пасивів за даними табл. 12.5.
Зробити висновки.

Таблиця 12.5

Вихідні дані для аналізу фінансової стійкості

Показник	Значення, тис. грн	
	Попередній рік	Звітний рік
Власний капітал	632,80	602,70
Необоротні активи	592,45	567,45
Довгострокові зобов'язання та забезпечення наступних витрат і платежів	40,00	100,00
Короткострокові кредити та позики	47,50	423,50
Запаси і витрати	8039,50	3857,50

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий стан, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, автономія, власний капітал, залучений капітал, активи, ризики, банкрутство, санація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства;
- аналіз ліквідності та платоспроможності туристичного підприємства;
- аналіз фінансової стійкості і стабільності;
- аналіз ділової активності підприємства;
- дослідження ймовірності банкрутства підприємства;
- суть і головні причини банкрутства підприємств туризму, форми його регулювання;
- санація підприємства та умови її проведення.

Коефіцієнт покриття – показник, що визначається відношенням усіх оборотних активів до поточних зобов'язань і характеризує достатність оборотних активів підприємства для погашення своїх боргів:

$$Kn = \frac{OA}{ПЗ},$$

де ОА – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання та забезпечення

Якщо на покриття зобов'язань підприємство передбачає мобілізувати оборотні активи в частині грошових коштів і коштів в розрахунках, можна одержати *коефіцієнт швидкої ліквідності*, який характеризує відношення коштів у розрахунках до поточних зобов'язань та розраховується за формулою:

$$K_{Лшв} = \frac{OA - З}{ПЗ} = \frac{ДЗ + ПФІ + ГК}{ПЗ}$$

де З – величина запасів підприємства;

ПФІ – поточні фінансові інвестиції;

ДЗ – дебіторська заборгованість (за товари, роботу та послуги; за розрахунками; інша поточна дебіторська заборгованість);

ГК – грошові кошти.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – показник, який характеризує здатність підприємства розраховуватись за поточними зобов'язаннями абсолютно ліквідними активами та визначається за формулою:

$$K_{Лабс} = \frac{ПФІ + ГК}{ПЗ}$$

ПФІ – поточні фінансові інвестиції;

ГК – грошові кошти;

ПЗ – поточні зобов'язання та забезпечення.

Коефіцієнт автономії характеризує частку вкладників підприємства в загальній сумі авансованих коштів:

$$K_{авт} = \frac{ВК}{К}$$

де ВК – величина власного капіталу підприємства;

К – загальна вартість капіталу підприємства.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу розраховується за формулою:

$$K_{концзк} = \frac{ЗК}{К}$$

де ЗК – величина залученого капіталу підприємства

Співвідношення залучених і власних коштів – це *коефіцієнт фінансового ризику*:

$$K_{фр} = \frac{ЗК}{ВК}$$

де ЗК – величина залученого капіталу підприємства;

ВК – величина власного капіталу підприємства.

Семінарське заняття 13

Тема 9. Інвестиційна діяльність та бізнес-планування на підприємствах туристичної сфери

Питання для усного опитування та дискусії

9.1 Значення, інформаційне забезпечення та завдання аналізу інвестиційної діяльності на підприємствах туристичної сфери.

9.2 Методи аналізу та оцінки реальних інвестицій підприємств туризму.

9.3 Поняття бізнес-плану реального інвестиційного проекту та вимоги до його розробки.

9.4 Цілі, завдання зміст і структура бізнес-плану стратегічного розвитку підприємства туризму.

9.5 Методика розробки бізнес-планів створення нового підприємства та реконструкції діючого підприємства туризму.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти тестових завдань та практичних ситуацій з питань теми заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. Інвестиційна діяльність підприємства – це:

- а) сукупність практичних дій, спрямованих на реалізацію інвестицій з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту;
- б) довгострокові вкладення капіталу (грошей) у підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку;
- в) придбання акцій, облігацій й інших цінних паперів суб'єктами ринку;
- г) витрати підприємства на оновлення та будівництво нових об'єктів.

...

10. Підготовка інвестиційних проектів до реалізації вимагає попередньої розробки їх:

- а) бізнес-планів;
- б) концептуальних моделей;
- в) організаційних рішень;
- г) жоден з варіантів.

Ситуаційне завдання 1. Туристичне підприємство розглядає два альтернативних проекти капітальних вкладень, що приводять до однакового результату щодо майбутніх грошових доходів (табл. 13.1).

Обидва інвестиційних проекти мають однаковий обсяг інвестицій.

Туристичне підприємство планує інвестувати отримані грошові доходи під 18% річних. Який із двох наведених проектів найкращий до реалізації?

Таблиця 13.1

Грошові потоки по інвестиційних проектах, тис. грн.

Період реалізації, років	Проект 1	Проект 2
1	12000	10000
2	12000	14000
3	14000	16000
4	16000	14000
5	14000	14000

Ситуаційне завдання 2. Туристичне підприємство планує через чотири роки придбати будинок для нового офісу. Відповідно до експертних оцінок, майбутня вартість будинку становитиме 560 тис. грн. Визначте, яку суму коштів необхідно розмістити на депозитний рахунок банку, щоб через чотири роки одержати достатню суму, якщо ставка за депозитними рахунками – 15 % із щомісячним нарахуванням відсотків, 17 % – із щоквартальним нарахуванням відсотків або 25% з нарахуванням складних відсотків один раз за рік. Зробіть висновки.

Ситуаційне завдання 3. Туристичне підприємство збирається придбати нове обладнання в офіс. Першочергові витрати (капітальні вкладення) на його придбання і введення в експлуатацію становлять 100 000 грн. Дохід туристичне підприємство очікує у розмірі 3000,00 грн. (у розрахунку на рік). Керівництво підприємства вважає витрати на реалізацію інвестиційного проекту виправданними, якщо строк окупності інвестицій 6 років.

Прибуток потягом кожного року експлуатації устаткування планується у розмірі 2000,00 грн., амортизація – 1000,00 грн. Ставка податку на прибуток – 18 %.

Необхідно визначити строк окупності устаткування.

Ситуаційне завдання 4. У результаті здійснення інвестиційного проекту очікується отримання наступних доходів: в кінці першого року – 1200 у.о., в кінці другого року – 1600 у.о., в кінці третього року – 1000 у.о., в кінці четвертого року – 2000 у.о., в кінці п'ятого – 2300 у.о. Вартість початкових інвестицій складає 1500 у.о., процентна ставка дорівнює – 60%.

Визначте чисту вартість та індекс дохідності.

Методичні вказівки:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інвестиція, інвестиційна діяльність, доходи, бізнес – планування, стратегічний розвиток, реконструкція підприємства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- значення, інформаційне забезпечення та завдання аналізу інвестиційної діяльності на підприємствах туристичної сфери;
- методи аналізу та оцінки реальних інвестицій підприємств туризму;
- поняття бізнес-плану реального інвестиційного проекту та вимоги до його розробки;
- цілі, завдання зміст і структура бізнес-плану стратегічного розвитку підприємства туризму;
- методика розробки бізнес-планів створення нового підприємства та реконструкції діючого підприємства туризму.

Індекс дохідності являє собою співвідношення між чистою теперішньою вартістю і сумою інвестиційних витрат:

$$PI = \frac{NPV}{PVI},$$

PI – індекс дохідності;

NPV – чиста теперішня вартість;

PVI – теперішня вартість інвестицій.

Індекс дохідності можна розглядати як *дисконтовану норму прибутку*:

$$PI = \frac{PV}{PVI},$$

PI – індекс дохідності;

PV – теперішня вартість грошових доходів за проектом;

PVI – теперішня вартість інвестицій.

1.4. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств». Виконання самостійної роботи дозволяє здобувачам вищої освіти розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички у проведенні аналізу діяльності туристичних підприємств.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств» складається з двох окремих завдань: письмових робіт по дев'яти темах та одного індивідуального завдання. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Здобувачі вищої освіти виконують письмову роботу та індивідуальне завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру.

Форма контролю – перевірка письмових робіт та заслуховування доповіді за темою реферативної роботи. Питання письмової роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

1.4.1. Теми та завдання для виконання самостійної роботи

Тема 1. Аналіз господарської діяльності: предмет, об'єкти, зміст, завдання, роль, метод та методичні прийоми в управлінні туристичним підприємством

Питання для самостійної роботи

1. Розглянути принципи аналізу діяльності підприємства.
2. Дослідити етапи проведення аналізу діяльності підприємств туризму.
3. Виокремити особливості та переваги організації аналізу в умовах комп'ютерної обробки інформації.
4. Охарактеризувати економіко-математичні методи в аналізі діяльності підприємств туризму.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати практичні ситуації.

Практична ситуація 1. Опрацюйте основні принципи аналізу діяльності підприємств та внесіть їх до табл.1.1 за поданим зразком.

Таблиця 1.1

Основні принципи аналізу діяльності підприємств

Принцип аналізу діяльності підприємств	Зміст принципу аналізу діяльності підприємств

Практична ситуація 2. Охарактеризуйте етапи проведення аналізу діяльності підприємства (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Етапи проведення аналізу діяльності підприємств

Етап аналізу діяльності підприємств	Зміст етапу аналізу діяльності підприємств

Практична ситуація 3. Дайте відповідь стосовно дій у наведених ситуаціях:

1. Підприємством виділено кошти на придбання комп'ютерних програм для аналізу діяльності підприємства.. Які комп'ютерні програми Ви пропонуєте придбати і чому?
2. Складіть список даних, що можуть становити комерційну таємницю підприємства, та відомостей, що є відкритими для зацікавлених сторін.
3. Потрібно перевірити фінансову звітність підприємства на достовірність за формою та змістом. Які Ваші дії?
4. Наведіть правила оформлення підсумкової аналітичної документації у табличній формі.

Практична ситуація 4. Опишіть порядок здійснення аналітичної діяльності в умовах функціонування інформаційної системи (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Порядок здійснення аналітичної діяльності в умовах функціонування інформаційної системи

Завдання	Спосіб виконання завдання	Результат
Постановка та опис завдань економічного аналізу діяльності підприємства		

Розробка алгоритмів і моделей вирішення аналітичних задач		
Створення банку даних		
Впровадження інформаційної системи аналітика в практику управління		

Питання для самоконтролю

1. Дайте характеристику основних принципів економічного аналізу.
2. Назвіть основні критерії, яким повинна відповідати організаційна форма економічного аналізу.
3. Охарактеризуйте етапи аналітичного процесу.
4. Визначте послідовність розв'язання аналітичних завдань у комп'ютерній інформаційній системі підприємства.
5. Вкажіть сферу застосування економіко-математичних методів в аналізі діяльності підприємств.

Тема 2. Інформаційне забезпечення аналізу діяльності туристичних підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Дослідити суть інформаційного забезпечення економічного аналізу та його роль для здійснення об'єктивних та обґрунтованих економічних розрахунків.
2. Розглянути вимоги до обсягу, наповнення та достовірності інформаційної бази економічного аналізу.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання.

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *Інформаційне забезпечення економічного аналізу – це:*
 - а) складання стратегічного плану розвитку підприємства;
 - б) визначення інформаційних джерел;
 - в) формування бази даних, засобів інформації;
 - г) визначення методів аналізу, необхідних для дослідження господарської діяльності та прийняття управлінських рішень.

2. *Достовірність інформації для аналізу підтверджується:*
 - а) повнотою заповнених реквізитів;
 - б) аудиторським висновком;
 - в) актом перевірки податкової адміністрації;
 - г) наказом керівника.

3. *Баланс підприємства, дані якого використовують при здійсненні аналізу, відносять до:*
 - а) облікової інформації;
 - б) нормативно-довідкової інформації;
 - в) статистичної інформації;
 - г) правової інформації

4. *Інформаційне забезпечення економічного аналізу – це:*
 - а) складання стратегічного плану розвитку підприємства;
 - б) визначення інформаційних джерел;
 - в) формування бази даних, засобів інформації;
 - г) визначення методів аналізу, необхідних для дослідження господарської діяльності та прийняття управлінських рішень.

5. Для аналітичного дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства використовують такі види інформації:

- а) обліково-звітну;
- б) директивну;
- в) необлікову;
- г) планову.

6. Інформацію класифікують за такими ознаками:

- а) за періодичністю надходження;
- б) стосовно процесу обробки;
- в) за рівнем достовірності;
- г) за повнотою зібраних даних.

7. Метою якого звіту є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період?

- а) ф.1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- б) ф. 2 «Звіт про фінансові результати (Сукупний дохід)»;
- в) ф.3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- г) ф.4 «Звіт про власний капітал».

8. Яка інформація відноситься до позаоблікової?

- а) всі дані бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку;
- б) документи, що регулюють господарську діяльність підприємства;
- в) усі тини планів, нормативні матеріали;
- г) проектні завдання.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття інформації та особливості аналітичної інформації.
2. Назвіть основні джерела інформації.
3. Як класифікується економічна інформація?
4. Охарактеризуйте економічну інформацію за джерелами її утворення.
- 5 Назвіть якісні характеристики та критерії, яким повинні відповідати інформація, що використовується в економічному аналізі.
6. Визначте процес формування інформаційного забезпечення економічного аналізу в умовах використання комп'ютерних технологій.
7. Дайте характеристику фінансової звітності підприємства.
8. Охарактеризуйте користувачів фінансової звітності підприємства.
9. Як перевірити достовірність джерел інформації?

Тема 3. Аналіз наявності та використання основних засобів туристичних підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Розглянути класифікацію основних засобів туристичних підприємств.
2. Дослідити аналіз забезпеченості підприємства основними засобами.
3. Розглянути аналіз руху основних засобів та їх фізичного і морального стану.
4. Дослідити етапність проведення аналізу фондоозброєності підприємства і праці.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання та практичні ситуації.

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Яка ознака є основою поділу основних засобів підприємства готельного господарства на активну і пасивну частину?

- а) участь у процесі надання послуг;

- б) цільове призначення;
- в) строк корисного використання

2. Які з перелічених засобів виробництва не належать до основних засобів:

- а) транспортні засоби;
- б) будинок культури;
- в) приміщення цеху;
- г) паливо.

3. Розмежування основних і оборотних засобів підприємства туристичної сфери здійснюється залежно від:

- а) вартісної оцінки;
- б) способу перенесення вартості у процесі надання послуг;
- в) строків корисного використання;
- г) усі відповіді правильні.

4. Які з перелічених видів основних засобів належать до пасивної частини?

- а) виробничі будівлі;
- б) силові машини;
- в) транспортні засоби;
- г) споруди.

5. Знос основних засобів - це ...

- а) утрата вартості основними засобами в процесі їх експлуатації;
- б) заміна зношених основних засобів через капітальне будівництво;
- в) матеріальний знос окремих елементів основних засобів та заміна їх через капітальне будівництво або капітальний ремонт;
- г) заміна основних засобів унаслідок запровадження нового, про-гресивнішого обладнання;

6. Відтворення основних засобів - це ...

- а) процес безперервного оновлення основних засобів;
- б) заміна окремих зношених частин основних засобів;
- в) придбання нових основних засобів;
- г) заміна зношеного устаткування на нове.

7. Знецінення основних засобів, яке настало внаслідок появи нового покоління вдосконаленої техніки, спричиняється зносом:

- а) фізичним;
- б) моральним;
- в) матеріальним;
- г) загальним.

Практична ситуація 1. На основі наведених даних визначте зміни в наявності, складі та технічному стані основних засобів, рівні фондоозброєності та технічної озброєності праці. (табл.3.1).

За результатами аналізу зробіть висновки.

Таблиця 3.1

Показники для аналізу рівня забезпеченості основними засобами

Показники	Минулий рік	Звітний рік
Будівлі і споруди (первісна вартість), тис. грн.	45 500	45 500
Машини і обладнання (первісна вартість), тис. грн	26 700	32 455
Інструменти, прилади (первісна вартість), тис. грн	860	930
Транспортні засоби (первісна вартість), тис. грн.	4 670	5 225
Знос основних засобів, тис. грн	24 700	33 500

Середньоспискова чисельність робітників, осіб	218	232
Надійшло основних засобів за звітний період, тис. грн	5 000	8 100
Вибуло основних засобів за звітний період, тис. грн	3170	1720
Залишок основних засобів на початок року, тис. грн	75 900	77 730

Питання для самоконтролю

1. Назвіть класифікаційні групи основних засобів.
2. Визначте показники, які характеризують рух основних засобів.
3. За якими коефіцієнтами оцінюється технічний стан основних засобів?
4. Як визначити рівень забезпеченості підприємства основними засобами?

Тема 4. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці туристичних підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Розглянути аналіз руху і плинності кадрів.
2. Дослідити аналіз чисельності, складу та руху робочої сили.
3. Розглянути аналіз продуктивності праці та факторів, що впливають на її зміну.
4. Дослідити аналіз витрат на оплату праці та середньої заробітної плати.
5. Дослідити аналіз співвідношення між темпами росту продуктивності праці та середньої заробітної плати.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання та практичні ситуації.

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *Продуктивність праці робітників підприємства туристичної індустрії вимірюється:*
 - а) натуральними і вартісними показниками;
 - б) вартісними показниками;
 - в) натуральними показниками.

2. *Який із чинників, що впливає на зміну продуктивності праці в готельному господарстві, не можна віднести до внутрішньогосподарських?*
 - а) автоматизація робочого місця працівників служби прийому та розміщення;
 - б) підвищення дисципліни праці та зменшення непродуктивних витрат робочого часу;
 - в) темпи зростання вартості життя.

3. *Який з чинників, що впливає на зміну продуктивності праці в сфері готельного господарства і туризму, можна віднести до народногосподарських?*
 - а) умови оплати праці згідно з галузевими тарифами;
 - б) темпи інфляції на споживчому ринку;
 - в) підвищення рівня механізації робіт у технологічному процесі обслуговування туристів.

4. *Мінімальна заробітна плата працівника - це:*
 - а) законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту некваліфіковану працю, нижче якого не може проводитися оплата за виконану норму праці;
 - б) розмір тарифної ставки робітника першого розряду;
 - в) вартість величини мінімального споживчого бюджету.

5. *Коефіцієнт плинності визначають як:*
 - а) відношення прийнятих і звільнених за період до середньооблікової кількості працівників;
 - б) відношення працівників, звільнених за власним бажанням і за порушення трудової дисципліни та з причин службової невідповідності до середньооблікової чисельності;
 - в) відношення кількості всіх прийнятих робітників до середньооблікової кількості;

г) відношення кількості всіх звільнених до середньооблікової кількості.

6. Коефіцієнт переведення явочної чисельності в облікову - це:

- а) відношення явочного фонду до номінального;
- б) відношення робочих днів до днів невиходу на роботу;
- в) відношення явочної чисельності до облікової;
- г) відношення номінального фонду до явочного.

Практична ситуація 1. Проаналізуйте рух робочої сили на підприємстві, використовуючи наведені дані.

Розрахуйте коефіцієнти обороту з приймання, вибуття, коефіцієнт плинності.

Зробіть висновки за отриманими результатами.

Таблиця 4.1

Дані для аналізу руху робочої сили

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Прийнято на підприємство, осіб	78	81	83
Вибуло з підприємства, осіб, у т.ч.:	97	93	96
- за віком і з інших причин, передбачених законодавством;	6	8	7
- за власним бажанням ;	65	62	67
- за порушення трудової дисципліни	10	8	4
- з інших причин	16	15	18
Середньоспискова чисельність робітників, осіб	891	880	858

Практична ситуація 2. Визначте облікову чисельність персоналу туристичного комплексу, якщо протягом місяця на роботу з'явилося 56 осіб. За місяць налічувалося сім вихідних і один святковий день. Середня кількість днів-невиходів на роботу з певних причин становить три дні.

Питання для самоконтролю

1. За якими показниками аналізується рух персоналу на підприємстві?
2. Як впливає використання робочого часу на обсяг виробництва?
3. Що показує показник продуктивності праці?
4. Назвіть фактори, які впливають на зміну продуктивності праці.
5. Як визначити показник трудомісткості продукції?
6. Які показники характеризують стан і рух персоналу на підприємствах туристичної індустрії?

Тема 5. Аналіз оборотних активів та ефективність їх використання у туристській індустрії

Питання для самостійної роботи

1. Дослідити поняття «запаси підприємства», їх класифікацію.
2. Охарактеризувати інформаційне забезпечення аналізу запасів.
3. Розглянути аналіз надходження та витрачання грошових коштів від різних видів діяльності.
4. Розглянути аналіз чистого руху коштів.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання та практичні ситуації

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Визначте найбільш оптимальні джерела формування фінансових ресурсів туристичного підприємства:

- а) прибуток, амортизаційні відрахування, кредити комерційного банку, внески засновників туристичного підприємства;
- б) майно учасників малого підприємства, кредиторська заборгованість, кредити фонду підтримки підприємництва, іноземні інвестиції;
- в) комерційний кредит, інвестиційний податковий кредит, кошти державного бюджету, внески засновників туристичного підприємства;
- г) кредиторська заборгованість, прибуток, амортизаційні відрахування, майно учасників туристичного підприємства.

2. Фінансові ресурси туристичного підприємства – це:

- а) грошові кошти, які спрямовані на фінансування поточної діяльності;
- б) прибуток, амортизаційні відрахування, які створюються в процесі господарської діяльності;
- в) розмір виручки від реалізації продукції, грошові нагромадження, спрямовані на виробничий і соціальний розвиток;
- г) грошові кошти цільового призначення, які знаходяться у розпорядженні малого підприємства.

3. Фінансові ресурси туристичного підприємства включають:

- а) внески засновників малого підприємства; амортизаційні відрахування; кошти державного бюджету; кредиторську заборгованість;
- б) прибуток основної діяльності; кредити комерційного банку; амортизаційні відрахування; стійкі пасиви;
- в) комерційний кредит; іноземні інвестиції; пайові внески працівників підприємства; кредиторська заборгованість.

4. Звіт про рух грошових коштів містить інформацію про рух коштів у результаті:

- а) операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- б) операційної, фінансової та звичайної діяльності;
- в) основної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- г) основної, інвестиційної та звичайної діяльності.

5. Які з перерахованих видів операцій, пов'язаних із рухом грошових коштів не належать до фінансової діяльності?

- а) надходження від реалізації необоротних активів 40 тис. грн;
- б) отримання позики в розмірі 15 тис. грн;
- в) сплата дивідендів в розмірі 5 тис. грн;
- г) погашення позики в розмірі 20 тис. грн.

6. Чистий рух грошових коштів підприємства за звітний період дорівнює:

- 1) залишку грошових коштів та їх еквівалентів на кінець періоду;
- 2) сумі чистого руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- 3) різниці між залишком грошових коштів на початок періоду та залишком грошових коштів на кінець періоду;
- 4) сумі вхідних грошових потоків по підприємству за звітний період.

Практична ситуація 1. Проаналізуйте показники, що характеризують грошові потоки туристичного підприємства, обрахуйте абсолютну зміну, темп приросту та зробіть висновки (табл.5.1).

Показники, що характеризують грошові потоки туристичного підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Чистий рух коштів від операційної діяльності	17496	15793		
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-11377	-15769		
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-6096	0		
Чистий рух коштів за звітний період	48	24		

Питання для самоконтролю

1. Що таке активи підприємств туристичної індустрії?
2. Якими є особливості їх складу у підприємств різних галузей туристичної індустрії?
3. Назвіть завдання та окресліть джерела інформації аналізу запасів.
4. Яким є склад фінансових ресурсів підприємств готельного господарства і туризму?
5. Якими є джерела та порядок формування фінансових ресурсів туристичної індустрії?
6. За якими принципами формуються фінансові ресурси підприємства?
7. Дайте означення поняття «рух грошових коштів».
8. За якими видами діяльності визначається рух грошових коштів?

Тема 6. Аналіз доходів та витрат підприємств туристичної сфери*Питання для самостійної роботи*

1. Дослідити джерела інформаційного забезпечення аналізу доходів.
2. Назвати фактори, що впливають на розмір доходів підприємств туризму.
3. Розглянути аналіз загальних витрат на виробництво продукції.
4. Розглянути аналіз витрат на 1 грн. продукції.
5. Розглянути аналіз прямих та накладних виробничих витрат.
6. Надати оцінку резервів скорочення собівартості продукції.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання та практичні ситуації.

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Сума отриманої оплати за турпродукт чи окремі послуги утворює:

- а) валовий дохід;
- б) дохід від фінансової діяльності;
- в) прибуток від звичайної діяльності;
- г) чистий прибуток.

2. Дохід турагента формується за рахунок:

- а) комісійної винагороди;
- б) виручки від реалізації туристичного продукту;
- в) надзвичайних доходів;
- г) основного та оборотного капіталу.

3. Важливим методом оптимізації доходу від основної діяльності в туристичному бізнесі є:

- а) орієнтація на цільовий прибуток;

- б) орієнтація на максимальний прибуток;
- в) забезпечення мінімального розміру собівартості;
- г) забезпечення належного рівня рентабельності.

4. Залежно від зміни обсягу виробництва розрізняють витрати:

- а) прямі і непрямі;
- б) змінні і постійні;
- в) виробничі і невиробничі;
- г) основні і допоміжні.

5. Витрати операційної діяльності не включають:

- а) амортизаційні відрахування;
- б) витрати на відсотки за кредит;
- в) загальновиробничі витрати;
- г) витрати на збут.

6. Які фактори здійснюють першочерговий вплив на зміну собівартості одиниці продукції?

- а) обсяг випуску продукції;
- б) чисельність працівників підприємства;
- в) ціна матеріалів та сировини.

7. Витратомісткість продукції характеризується показником:

- а) загальної собівартості;
- б) собівартості одиниці продукції;
- в) витратами на гривню продукції;
- г) матеріаломісткістю.

Практична ситуація 1. На основі наведених даних проаналізуйте витрати на виробництво продукції. Визначте вплив окремих факторів на відхилення фактичних витрат на 1 грн. продукції від минулорічної. За результатами розрахунків зробіть висновок (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Дані для аналізу рівня витрат на 1 грн. випущеної продукції

Показники	Минулий рік	Звітний рік
Випуск продукції, тис. грн.	1150,6	1348,5
Собівартість продукції, тис. грн	970,4	1100,2
Рівень витрати на 1 грн. випущеної продукції	?	?

Питання для самоконтролю

1. Назвати фактори впливу на розмір доходу (виручки) підприємств туристичної індустрії.
2. Навести резерви оптимізації доходу (виручки) у туристичних підприємствах.
3. Назвіть основні джерела інформації для аналізу виробничих витрат і собівартості продукції.
4. Вкажіть критерії поділу витрат на змінні та постійні.
5. Які фактори впливають на зміну витрат підприємства?
6. Як визначити показник рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції?

Тема 7. Аналіз фінансових результатів та рентабельності на туристичних підприємствах

Питання для самостійної роботи

1. Назвати складові фінансових результатів підприємства.
2. Розглянути завдання, етапи та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів.

3. Дослідити економічну природу і функції прибутку підприємства.
4. Розглянути аналіз чистого прибутку підприємств туризму та виявлення резервів його збільшення.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання та практичні ситуації.

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *Прибуток до оподаткування визначається:*

- а) як різниця між виручкою від продажу і повною собівартістю проданої продукції;
- б) як різниця між прибутком від продажу і сальдо операційних і не реалізаційних доходів і витрат;
- в) як різниця між валовим прибутком і комерційними і управлінськими витратами;
- г) як різниця між виручкою від продажу і фінансовими витратами.

2. *Який показник визначає ступінь прибутковості (ефективності) підприємства:*

- а) прибуток від виробництва;
- б) рентабельність виробництва;
- в) дохід від реалізації туристичного продукту;
- г) фонд накопичення та фонд споживання.

3. *За яких умов туристичне агентство може отримати максимальний обсяг прибутку при незмінному обсязі доходу (виручки) від реалізації послуг?*

- а) за максимальної різниці між обсягом комісійної винагороди та операційними витратами турагентства;
- б) за мінімального розміру постійних витрат;
- в) за умови перевищення темпів зростання комісійної винагороди над операційними витратами турагентства на додаткову одиницю реалізації туру.

4. *Валовий прибуток – це:*

- а) різниця між обсягом прибутку звітного та базового року;
- б) співвідношення активної і пасивної частини основних засобів;
- в) економічний результат діяльності суб'єктів господарювання (різниця між чистою виручкою та виробничою собівартістю);
- г) між собівартістю та податком на додану вартість.

5. *Прибутковість підприємства це:*

- а) рентабельність;
- б) ефективність;
- в) збитковість.

6. *Суть показників рентабельності – це:*

- а) визначення суми прибутку з однієї гривні вкладеного капіталу;
- б) визначення ефективності грошових коштів за певний період часу;
- в) визначення прибутковості суб'єкта господарювання;
- г) визначення розміру цільового прибутку підприємства.

7. *Розрахунок показників рентабельності туристичних підприємств залежить від:*

- а) виду їх діяльності;
- б) від кількості працівників;
- в) ефективності поточних витрат підприємства;
- г) ефективності використаних ресурсів.

8. Прибуток, який залишається у розпорядженні турпідприємства, може бути використаним на:

- а) розвиток підприємства;
- б) стимулювання праці працівників підприємства;
- в) оплату поточних витрат підприємства;
- г) виплату дивідендів за цінними паперами

Практична ситуація 1. Оцініть рівень достатності чистого прибутку, що отримало підприємство за звітний період, для самофінансування його виробничого розвитку.

Туристичне підприємство у звітному періоді отримало виручку від 166 реалізації турпродукту (без ПДВ) в обсязі 5900,0 тис. грн. Повна собівартість реалізованого турпродукту склала 5000,0 тис. грн. На підприємстві планувалось утворення фонду виробничого розвитку обсягом 440,0 тис. грн. Ставка податку на прибуток – взяти на рівні діючої.

За результатами розрахунків зробіть висновки.

Практична ситуація 2. Обґрунтуйте необхідну та можливу величину прибутку туристичного підприємства у плановому періоді, якщо для виконання програми виробничого та соціального розвитку підприємства повинні бути створені наступні умови:

- сформований фонд виробничого розвитку в розмірі 4200,0 тис. грн. фонд соціального споживання – 1300,0 тис. грн.
- фонд виплати дивідендів становитиме 30,0 % від загальної суми чистого прибутку підприємства
- резервний фонд 200,0 тис. грн.
- плановий обсяг доходу від реалізації турпродукту 154770,0 тис. грн.
- рівень рентабельності обороту в звітному періоді становив 7,0 %.

В плановому періоді його значення залишиться на рівні звітного. В плановому періоді прогнозується, що прибуток зросте в зв'язку з можливістю здійснення інших видів діяльності на 600,0 тис. грн.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте економічну сутність і функції прибутку підприємств?
2. Яка роль прибутку в економіці підприємства як критерію ефективності підприємницької діяльності?
3. Із яких джерел формується прибуток підприємств туристичного бізнесу?
4. У яких показниках оцінюється прибуток? Дайте їх характеристику.
5. Розкрийте систему показників рентабельності діяльності та використання ресурсів підприємства.

Тема 8. Аналіз фінансового стану туристичних підприємств

Питання для самостійної роботи

1. Розглянути аналіз ділової активності підприємства.
2. Дослідити суть та основні види господарського ризику в діяльності підприємств туризму.
3. Розглянути термін «санація підприємства» та умови її проведення.
4. Навести класифікацію підприємницьких ризиків.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання та практичні ситуації.

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *Небезпека потенційно можливої, ймовірної втрати ресурсів чи недоодержання доходів порівняно з варіантом, що розрахований на раціональне використання ресурсів у даному виді підприємницької діяльності, – це:*

- а) ризик;
- б) прибуток;

- в) ціновий ризик;
- г) економічна діяльність

2. *Ризики у діяльності туристичних підприємств класифікують на:*

- а) виробничий;
- б) страховий;
- в) фінансовий;
- г) індивідуальний.

3. *За часом прояву ризики поділяються на:*

- а) систематичні та не систематичні;
- б) періодично повторювані та ретроспективні;
- в) поточного та майбутнього періоду;
- г) усі відповіді правильні.

4. *Показники ділової активності характеризують:*

- а) результати й ефективність поточної основної виробничої діяльності;
- б) структуру капіталу;
- в) залежність підприємства від зовнішніх інвесторів;
- г) частину вартості запасів, що покривається власними оборотними коштами.

5. *За рівнем прояву проектні ризики бувають:*

- а) економічні та політичні;
- б) майбутні та ретроспективні;
- в) помірні та сильні;
- г) контрольовані та неконтрольовані.

6. *Санація підприємства - це :*

- а) надання підприємству зовнішньої фінансової допомоги;
- б) задоволення вимог кредиторів та виконання зобов'язань перед бюджетом;
- в) сукупність усіх заходів, які здатні забезпечити фінансове оздоровлення підприємства;
- г) те саме, що й реструктуризація;
- д) система заходів фінансового характеру.

7. *Виділяють такі типи санаційних заходів:*

- а) фінансово-економічні;
- б) технологічні;
- в) організаційно-правові;
- г) гуманітарні;
- г) усі відповіді правильні.

8. *Процес санації починається з:*

- а) виявлення кризи;
- б) рішення про ліквідацію або санацію;
- в) аналізу причин виникнення кризи;
- г) визначення цілей санації;
- г) розробки програми санації.

Практична ситуація 1. Ви є директором готельного підприємства, послуги якого не користуються попитом. Підприємство неприбуткове, висока плинність кадрів. Як утриматись на плаву? Обґрунтуйте обраний варіант рішення або запропонуйте власний:

- 1) узяти позику в банку та запровадити нові технології;
- 2) поліпшити умови праці, підвищити заробітну плату, щоб утримати людей;
- 3) законсервувати частину готелю;

4) за рахунок реклами спробувати збільшити кількість гостей.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть джерела інформації для аналізу фінансового стану підприємства.
2. За якими якісними критеріями здійснюється аналіз ділової активності?
3. Надати класифікацію ризиків у діяльності підприємств туризму.
4. Як класифікуються підприємницькі ризики?
5. Назвати головні шляхи зменшення господарського ризику підприємств туристичної індустрії.
6. Що таке «санація»?
7. Що є метою фінансової санації?
8. Назвіть основні шляхи санації.
9. В яких випадках приймається рішення про проведення санації?

Тема 9. Інвестиційна діяльність та бізнес-планування на підприємствах туристичної сфери

Питання для самостійної роботи

1. Розглянути поняття «Інвестиційна програма» та порядок її розробки в підприємствах туризму.
2. Бізнес-план як комплексний документ поєднання планів маркетингу, виробничого, організаційно-юридичного, фінансового, запобігання ризику.

Завдання та методичні рекомендації здобувачам вищої освіти для підготовки до виконання самостійної роботи

Опрацювати рекомендовану літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення виконати тестові завдання та практичні ситуації.

Завдання 1.

Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Інвестиційна політика полягає:

- а) в розробленні товарної, цінової, збутової, комунікаційної, сервісної політики і створення механізмів їх реалізації;
- б) в розробленні наукової технічної політики з врахуванням результатів маркетингових досліджень;
- в) у вивченні можливостей виробництва і вимог до нього, розробленні напрямів технічного переозброєння (оновлення) основних засобів підприємства;
- г) в управлінні грошовими потоками на підприємстві з метою накопичення коштів, необхідних для реалізації інноваційних проєктів.

2. Інвестиційний проєкт – це:

- а) основний документ, який визначає необхідність здійснення реального інвестування, де за визначеною послідовністю розділів подано основні характеристики проєкту та фінансові показники;
- б) одна з форм оперативного плану інвестиційної діяльності підприємства, яка визначає обсяги, терміни та виконавців окремих робіт, що пов'язані з його здійсненням;
- в) опис фаз інвестиційної діяльності, у процесі яких забезпечується здійснення інвестиційного процесу та досягаються основні цілі інвестиційної діяльності;
- г) модернізація, реконструкція, нове будівництво тощо.

3. Підготовка інвестиційних проєктів до реалізації вимагає попередньої розробки їх:

- а) бізнес-планів;
- б) концептуальних моделей;
- в) організаційних рішень;
- г) жоден з варіантів.

4. *Власні джерела фінансування інвестиційних проєктів мають такі переваги:*

- а) можливість акумулювати заощадження приватних інвесторів для вирішення масштабних інвестиційних завдань;
- б) збереження власності і управління засновників (власників) підприємства;
- в) зниження рівня ліквідності підприємств;
- г) наявність незалежного контролю за ефективністю використання ресурсів.

5. *Бізнес-план - це:*

- а) самостійна, окремо діюча господарська одиниця, що виробляє товари або надає послуги;
- б) здатність до самостійних, неординарних дій господарюючих суб'єктів;
- в) письмовий документ, в якому викладено сутність підприємницької ідеї, шляхи й засоби її реалізації та охарактеризовано різні аспекти майбутнього бізнесу.

6. *На який термін зазвичай складається бізнес-план?*

- а) на декілька місяців;
- б) на більше 20 років;
- в) на 1-3 роки;
- г) на 5 років.

7. *Бізнес-план складається, якщо:*

- а) створюється нове підприємство;
- г) звужується коло конкурентів на ринку;
- д) підприємство переходить на випуск нової продукції;
- е) підприємство збільшує чи зменшує кількість робочих місць.

8. *Робота над бізнес-планом проходить у три стадії:*

- а) підйом, розвиток, спад.
- б) початкова, підготовча, основна.
- в) зародження, розквіт, занепад.
- г) початкова, розвиток, основна.

Практична ситуація 1. Визначте чистий наведений ефект від реалізації проєкту й обґрунтуйте доцільність ухвалення інвестиційного рішення.

Планована величина строку реалізації інвестиційного проєкту дорівнює 4 роки. Обсяг початкових інвестиційних витрат оцінюється в 17 млн. грн. Протягом усього строку реалізації очікується одержання постійних грошових припливів у розмірі 6000 тис. грн.

Питання для самоконтролю

1. Що таке інвестиційна програма?
2. Який порядок її розробки в підприємствах туристичної індустрії?
3. Охарактеризуйте бізнес-план як комплексний документ поєднання планів: маркетингу, виробничого, організаційно-юридичного, фінансового, запобігання ризику.
4. Які принципи бізнес-планування?
5. У чому полягає відмінність бізнес-плану від планів виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства?
6. Порівняйте структуру бізнес-планів України та зарубіжних країн.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково - дослідне завдання (ІНДЗ) здобувачів вищої освіти денної форми навчання за тематикою навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств» виконується у вигляді рефератів – оглядів у межах годин, відведених для самостійної роботи.

1.5.1. Умови виконання завдань

Індивідуальне науково - дослідне завдання (ІНДЗ) здобувачів вищої освіти денної форми навчання за тематикою навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств» виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи.

Тема ІНДЗ у формі наукової роботи обирається здобувачем вищої освіти добровільно і закріплюється за ним науково – педагогічним працівником на початку семестру.

Підготовка ІНДЗ у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літературних джерел за темою дослідження;
- складання плану роботи (вступ, перше питання - розкриття теоретичних аспектів проблеми, друге питання - аналіз фактичних та статистичних даних, висновки, список використаних джерел);
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація ІНДЗ на семінарських заняттях (виступ до 5 хвилин).

1.5.2. Теми наукових робіт

1. Історія розвитку аналізу господарської діяльності як науки в зарубіжних країнах.
2. Розвиток та становлення аналізу господарської діяльності в Україні.
3. Етапи еволюції теорії та практики аналізу діяльності туристичних підприємств .
4. Використання системного підходу для удосконалення методики аналізу діяльності туристичних підприємств.
5. Єдність аналізу та синтезу як наукових методів пізнання економічних явищ.
6. Особливості виділення етапів та їх змісту при проведенні аналізу діяльності на туристичних підприємства в умовах реалізації комп'ютерних технологій.
7. Історія розвитку «теорії інформації».
8. Інформаційна система підприємства: складові елементи, їх характеристика та взаємозв'язок.
9. Оптимізація організації інформаційних потоків туристичних підприємств.
10. Взаємозв'язок аналізу діяльності туристичних підприємств з іншими функціями управління.
11. Особливості проведення функціонально-вартісного аналізу.
12. Історичний розвиток комп'ютерних інформаційних технологій аналізу господарської діяльності та його вплив на технологію аналітичного процесу.
13. Сучасне програмне забезпечення аналізу діяльності туристичних підприємств.
14. Роль інформації в аналізі діяльності підприємств туризму.
15. Дискусійні питання визначення методу і методики аналізу діяльності туристичних підприємств.
16. Метод Дельфі: особливості використання в аналізі діяльності туристичних підприємств.
17. Структура організаційно-інформаційної моделі аналізу діяльності туристичних підприємств.
18. Застосування евристичних методів в аналізі діяльності туристичних підприємств.
19. Методи математичного програмування в аналізі діяльності туристичних підприємств.
20. Особливості застосування методів прогнозування та планування в аналізі діяльності туристичних підприємств.
21. Роль та значення маркетингового аналізу в процесі формування виробничої програми підприємства.
22. «Мозкова атака» як евристичний прийом аналізу діяльності туристичних підприємств.
23. Методика аналізу конкурентоспроможності виробництва і реалізації продукції.
24. Проблемні питання аналізу технічного стану основних засобів туристичних підприємств.
25. Місце аналізу основних засобів в системі управління туристичним підприємством.
26. АВС-аналіз та XYZ-аналіз в системі управління виробничими запасами у туристичних підприємствах.
27. Роль та значення аналізу в процесі планування потреби у сировині та матеріалах.
28. Факторний аналіз змінної та постійної частин фонду оплати праці.
29. Аналіз матеріального стимулювання кадрового потенціалу туристичного підприємства.

30. Аналіз витрат за центрами відповідальності.
31. Оперативний аналіз собівартості продукції та його роль в системі управління витратами.
32. Моніторинг рівня зайнятості в Україні.
33. Систематизація показників структури капіталу для діагностики фінансової стійкості туристичного підприємства.
34. Проблеми розробки мотиваційних заходів щодо підвищення продуктивності праці працівників туристичних підприємств.
35. Сутність прогнозування фінансового стану туристичних підприємств.
36. Особливості прогнозування фінансового стану туристичних підприємств у зарубіжних країнах.
37. Економічна стійкість туристичного підприємства як основа забезпечення його конкурентоспроможності.
38. Методи визначення конкурентоспроможності туристичних підприємств.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з виконанням тестових завдань і розв'язуванням практичних ситуацій за темами навчальної дисципліни.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Сутність, завдання, об'єкти аналізу діяльності підприємств.
2. Предмет та принципи економічного аналізу діяльності підприємств.
3. Види та напрями економічного аналізу.
4. Метод і спеціальні прийоми аналізу діяльності підприємств.
5. Принципи аналізу діяльності підприємств..
6. Етапи проведення аналізу діяльності підприємств.
7. Особливості та переваги організації аналізу в умовах комп'ютерної обробки інформації
8. Економіко-математичні методи в економічному аналізі діяльності підприємств.
9. Система економічної інформації як база даних для аналізу господарської діяльності підприємства.
10. Функції інформаційної діяльності та вимоги до її інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності.
11. Класифікація та характеристика найважливіших видів економічної інформації.
12. Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.
13. Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів у туристичній галузі.
14. Суть інформаційного забезпечення економічного аналізу та його роль для здійснення об'єктивних та обґрунтованих економічних розрахунків.
15. Вимоги до обсягу, наповнення та достовірності інформаційної бази економічного аналізу.
16. Аналіз складу, структури й технічного стану основних засобів.
17. Аналіз використання обладнання та виробничих потужностей на підприємстві.
18. Аналіз показників ефективності використання основних засобів.
19. Зміст, завдання та інформаційне забезпечення аналізу основних засобів.
20. Класифікація основних засобів туристичних підприємств.
21. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами.
22. Аналіз руху основних засобів та їх фізичного і морального стану.
23. Етапність проведення аналізу фондоозброєності підприємства і праці.
24. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами.
25. Аналіз якісного складу і рівня кваліфікації персоналу.
26. Аналіз використання робочого часу.
27. Аналіз руху і плинності кадрів.
28. Аналіз чисельності, складу та руху робочої сили.
29. Аналіз продуктивності праці та факторів, що впливають на її зміну.

30. Аналіз витрат на оплату праці та середньої заробітної плати.
31. Аналіз співвідношення між темпами росту продуктивності праці та середньої заробітної плати.
32. Поняття, склад і структура оборотних активів у підприємствах туризму.
33. Принципи управління оборотними активами підприємств туризму.
34. Аналіз оборотних активів та ефективності їх використання.
35. Поняття «запаси підприємства», їх класифікація.
36. Інформаційне забезпечення аналізу запасів.
37. Аналіз надходження та витрачання грошових коштів від різних видів діяльності.
38. Аналіз чистого руху коштів.
39. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат, собівартості продукції та доходів туристичної сфери.
40. Поняття та класифікація витрат туристичної сфери.
41. Аналіз поточних витрат у туристичних комплексах.
42. Доходи, їх класифікація та джерела утворення у підприємствах туризму.
43. Аналіз доходів підприємств туризму.
44. Джерела інформаційного забезпечення аналізу доходів.
45. Фактори, що впливають на розмір доходів підприємств туризму.
46. Аналіз загальних витрат на виробництво продукції.
47. Аналіз витрат на 1 грн. продукції.
48. Аналіз прямих та накладних виробничих витрат.
49. Оцінка резервів скорочення собівартості продукції.
50. Поняття прибутку та джерела його утворення в підприємствах туризму.
51. Порядок розрахунку, розподілу і використання прибутку підприємства туризму.
52. Аналіз прибутку підприємств туризму.
53. Рентабельність підприємств та показники, що її характеризують.
54. Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства.
55. Складові фінансових результатів підприємства.
56. Завдання, етапи та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів.
57. Економічна природа і функції прибутку підприємства.
58. Аналіз чистого прибутку підприємств туризму та виявлення резервів його збільшення.
59. Аналіз ліквідності та платоспроможності туристичного підприємства.
60. Аналіз фінансової стійкості і стабільності.
61. Аналіз ділової активності підприємства.
62. Суть та основні види господарського ризику в діяльності підприємств туризму.
63. Термін «санація підприємства» та умови її проведення.
64. Класифікація підприємницьких ризиків.
65. Значення, інформаційне забезпечення та завдання аналізу інвестиційної діяльності на підприємствах туристичної сфери.
66. Методи аналізу та оцінки реальних інвестицій підприємств туризму.
67. Поняття бізнес-плану реального інвестиційного проекту та вимоги до його розробки.
68. Методика розробки бізнес-планів створення нового підприємства та реконструкції діючого підприємства туризму.
69. Інвестиційна програма та порядок її розробки в підприємствах туризму.
70. Бізнес-план як комплексний документ поєднання планів маркетингу, виробничого, організаційно-юридичного, фінансового, запобігання ризику.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Аналіз забезпеченості туристичних підприємств основними засобами.
2. Тестові завдання.
 1. Які показники характеризують процес руху робочих кадрів?
 - а) продуктивність праці;
 - б) виробіток працівника;
 - в) плинність кадрів;

г) середньооблікова чисельність працівників.

2. Дохід туристичних підприємств формується за рахунок:

- а) мінімізації собівартості туристичного продукту;
- б) виручки від реалізації туристичного продукту;
- в) рентабельності туристичних послуг;
- г) основного й оборотного капіталу туристичного підприємства.

3. Фінансові ресурси туристичного підприємства включають:

- а) внески засновників малого підприємства; амортизаційні відрахування; кошти державного бюджету; кредиторську заборгованість;
- б) прибуток основної діяльності; кредити комерційного банку; амортизаційні відрахування; стійкі пасиви;
- в) комерційний кредит; іноземні інвестиції; пайові внески працівників підприємства; кредиторська заборгованість.

4. Показник фондівдачі характеризує:

- а) технічний стан основних засобів;
- б) рух основних засобів;
- в) рівень забезпеченості основними засобами;
- г) ефективність використання основних засобів.

5. Ризики у діяльності туристичних підприємств класифікують на:

- а) виробничий;
- б) страховий;
- в) фінансовий;
- в) індивідуальний.

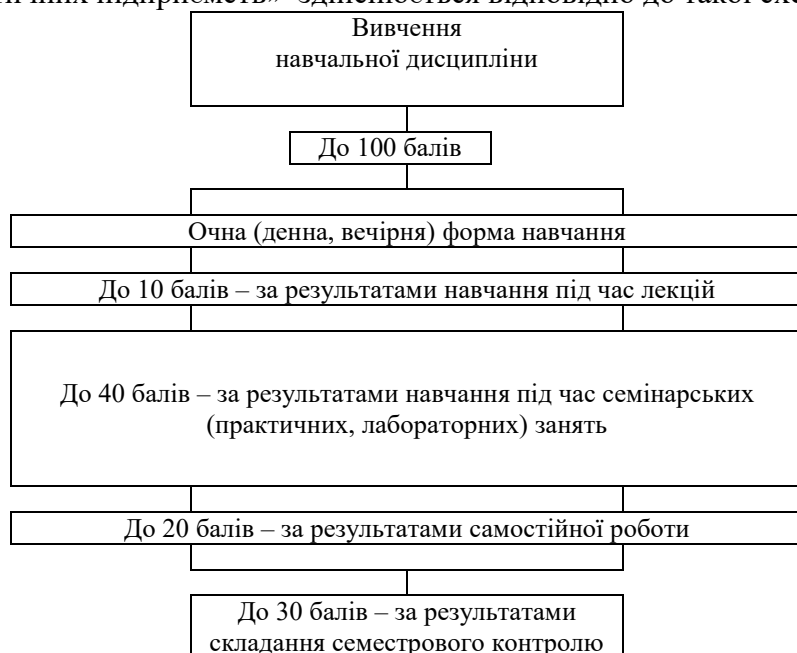
3. Практична ситуація.

Оцініть рівень достатності чистого прибутку, що отримало підприємство за звітний період, для самофінансування його виробничого розвитку. Туристичне підприємство у поточному році отримало виручку від реалізації турпродукту (без ПДВ) в обсязі 5900,0 тис. грн. Повна собівартість реалізованого турпродукту склала 5000,0 тис. грн. На підприємстві планувалось утворення фонду виробничого розвитку обсягом 440,0 тис. грн. Ставка податку на прибуток – взяти на рівні діючої.

За результатами розрахунків зробіть висновки.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів здобувачам вищої освіти з навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств» здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час лекцій з навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств» передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, здобувач вищої освіти може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів здобутих здобувачами вищої освіти під час лекцій з дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств» передбачено проведення 13 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному здобувачу вищої освіти до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.06.2016 р. № 359/16 (в редакції рішення вченої ради ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року, протокол № 1, з 01 вересня 2020 року, наказ ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року № 312/20).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу здобувачів вищої освіти та виконання індивідуальних завдань, наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств»

№ з/п	13 тем	Номер теми									Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1,5	1,5	2	2	2	2	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6									6
	Усього балів										20

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі заліку з навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств», здобувач вищої освіти денної форми навчання може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані здобувачами відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, тестові завдання та розв'язання практичної ситуації залікового білета, наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Аналіз діяльності туристичних підприємств»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань залікового білета/ кількість балів				Разом балів
		1	2	3	4	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	10,0	-	-	-	10,0
2.	Максимальна кількість балів за розв'язання задачі екзаменаційного білета	-	-	10,0	-	10,0
3.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на тестові завдання	-	-	-	10,0	10,0
	Усього балів	10,0	-	10,0	10,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник /за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової . К. : «Центр учбової літератури», 2013. 384 с. С.7-56.
2. Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум. Навчальний посібник . Н.Ю. Єршова, О.В. Портна. Львів, «Магнолія 2006», 2017. 312 с.
3. Данилюк М.О. Метошоп І.М., Войтків Л.С., Паневник Т.М., Буй Ю.В. Економічний аналіз: навч. посіб. ІФНТУНГ. Івано-Франківськ. 2018. 316 с.
4. Левицька І.В., Климчук А.О., Басюк Д.І., Тарасюк Г.М., Москвічова О.С. Економіка туризму: навчальний посібник. Житомир, 2020. 488 с.
5. Міщук Г.Ю., Джигар Т.М., Шишкіна О.О. Економічний аналіз: навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 156 с.
6. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.
7. Основи економічного аналізу : навч.-метод. Посібник. В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук,

- О. П. Русак; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
8. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2017. 384 с.
9. Сопов В.П. Основи системного аналізу. Навч. посіб. Х. : ХНУБА, 2015. 80 с.
10. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. : навч. посіб. К. 2012. 328 с.

Тема 2

1. Демиденко С. Л., Томчук Р. Р. Організація інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 17. С. 816–819.
2. Інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності підприємства / А.М. Ткаченко, П.А. Гончарук. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки*. 2014.
3. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.
4. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посібник / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
5. Піхняк Т. А. Бухгалтерський баланс підприємства як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 6. С.103-106.
6. Піхняк Т. А. Бухгалтерський баланс підприємства та методичні засади його аналізу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 3. С. 65-69.
7. Пуцентейло П., Гуменюк О. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Випуск 1-2. 2019. С. 74 – 80.
8. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури». 2017. 384 с.
9. Худик О.Б. Інформаційне забезпечення стратегічного фінансового аналізу. *Економіка та держава*. 2016. № 11. С. 93 – 97.
10. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. : навч. посіб. К. 2012. 328 с.

Тема 3

1. Адлер О. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Вінниця, ВНТУ. 2019. 118 с.
2. Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум. Навчальний посібник / Н.Ю. Єршова, О.В. Портна. Львів, «Магнолія 2006», 2017. 312 с.
3. Вовк А. А. Основні засоби: проблеми характеристики наявності, руху, класифікації і оцінки ефективності використання. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. Вип. 50. С. 217-221. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2015_50_19.
4. Волоська Н. Р. Аналіз стану та шляхи покращення використання основних засобів підприємства. URL: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/paper/view/664/334>.
5. Гайдаєнко О. М. Факторний аналіз ефективності використання основних засобів. *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки: міжнародний збірник наукових праць*. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. Вип. 1(9). Ч. 1. С. 114-119.
6. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
7. Селіванова Н.М., Ткаченко Ю.В., Попко Я.О. Особливості методики проведення аналізу основних засобів підприємства. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI ст.* :

матеріали VII Міжнарод. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Одеса, 05–09 груд. 2016 р. Одеса, 2016. С. 98–102.

8. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2017. 384 с.

9. Ткаченко А. М. Особливості визначення показників ефективності використання основних засобів підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. Том 1. № 10 (2014). 2014. С. 51-55.

10. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навч. посіб. К. 2012. 328 с.

Тема 4

1. Багрій К. Л. Деякі особливості аналізу ефективності використання трудових ресурсів *Облік, аналіз, аудит*. 2017. Вип. I-II (65-66). С. 344-350.

2. Буряк П. Ю., Карпінський Б. А., Григорєва М.І. Економіка праці й соціально-економічні відносини : Навчальний посібник . Київ : Центр навчальної літератури , 2015.

3. Винагородський М. Д. Управління персоналом. 2-ге видання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 488 с.

4. Денисенко М. П. Особливості формування та оцінки трудового потенціалу підприємства в сучасних умовах. *Агросвіт*. № 6, 2017. С. 21-27 URL: [http://www .agrosvit.info /pdf/6 _2017 /6 .pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/6_2017/6.pdf).

5. Єлець О. П. Трудові ресурси підприємства та підходи до їх оцінки. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 418-422.

6. Пашенко І.Н. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Навч. посібник. Львів «Магнолія», 2017 р.345 с.

7. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури». 2017. 384 с.

8. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навчальний посібник. 3-тє вид . перероблене. Львів : «Новий світ», 2016. 185 с.

9. Фещур Р.В., Рудницький О.М. Планування чисельності персоналу як ефективний метод підвищення праці в умовах структурної перебудови економіки. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*: 3б наук і прикл. пр. Львів, 2016.

10. Шабанова Г.П. Система оплати праці і компенсацій на підприємстві. Київ: КНЕУ, 2015. 246 с.

Тема 5

1. Адлер О. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Вінниця, ВНТУ. 2019. 118 с.

2. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник /за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової . К. : «Центр учбової літератури», 2013. 384 с. С.7-56.

3.Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум. Навчальний посібник / Н.Ю. Єршова, О.В. Портна. Львів, «Магнолія 2006», 2017. 312 с.

4. Бурбело О.А. Оцінка ефективності використання оборотних активів. *Економіка АПК*. 2018. №11. С.50-53.

5. Колотуха С.В. Ефективне використання оборотних засобів підприємствами. *Банківська справа*. 2017. №5. С. 39 - 50.

6. Myroslava Bubyk, Tetiana Pihniak. Administrative efficiency analysis of international economic activity. *Economics. Ecology. Socium*, Vol. 4, No.4, 2020. Pp.55-63.

7. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.

8. Петряєва З. Ф. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 372 с.

9. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури». 2017. 384 с.

10. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. : навч. посіб. Київ, 2012. 328 с.

Тема 6

1. Адлер О. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Вінниця, ВНТУ. 2019. 118 с.
2. Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум. Навчальний посібник / Н.Ю. Єршова, О.В. Портна. Львів, «Магнолія 2006», 2017. 312 с.
3. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава: РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
4. Єпіфанова І.Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. Випуск №3. 2016. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/33.pdf.
5. Дослідження особливостей формування прибутку організації в сучасних умовах господарювання / В. Я. Гавран, Х. Т. Середницька, 2016. № 847. С. 55-60. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/2744/visnyk2016-55-60.pdf>.
6. Партола А. С. Шляхи підвищення прибутковості підприємства. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти*. 2017. С. 679- 684. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/16483>.
7. Стаднюк Т. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. № 1. С. 127–132.
8. Тютюнник Ю.М., Єрмоленко В.М. Детермінований факторний аналіз фінансових результатів. *Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу*. Полтава, 2017. Вип. 17. Том 1. С. 59-63.
9. Черничко Т. В. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України. *Економіка та суспільство : електронний науковий фаховий журнал*. Мукачеве, 2016. №5. С.400-404. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/71.pdf.
10. Фінансовий аналіз: навч. посібник за заг. ред. Школьник І.О. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

Тема 7

1. Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О., Пігуль Н.Г. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 188–193. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/35.pdf.
2. Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства як результат його розвитку. URL: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/schedConf/presentations>.
3. Гуменюк В.С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. №7(34). С. 46-49.
4. Жадько К.С. Теоретико-методичні підходи до формування прибутку підприємства і шляхів його збільшення. *Молодий вчений*. 2016. № 10 (37). С.373-376.
5. Міщенко К. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. *Інтернаука*. 2017. № 2 (2). С. 105-107.
6. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.
7. Ольшевський Л.Б. Рентабельність як показник ефективності функціонування підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2017. № 1. С. 1–3.
8. Петрик В.І. Управління рентабельністю підприємства та напрями його удосконалення. Вінницький національний технічний університет. 2017. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/viewPDFInterstitial/2480/1839>.
9. Рзаєв Г.І. Показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 5. С. 73 – 77.
10. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І. О. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

Тема 8

1. Адлер О. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Вінниця, ВНТУ. 2019. 118 с.
2. Давиденко Н.М. Антикризове фінансове управління на підприємстві. *Вісник НУБІП*. – 2015. №3. С.80-86.
3. Денисенко М.П. Заходи покращення фінансового стану підприємства у сучасних умовах господарювання. *Економіка і держава*. 2019. №12. С. 61-65.
4. Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 8/2. С. 40-41.
5. Комариця Л.Л., Кіцак Ю.Г. Аналіз фінансового стану підприємства у кризових умовах економіки. URL: http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61392.doc.htm.
6. Ладунка І.С., Кучеренко Є.А. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка і суспільство*. 2016. № 5. С.185–188.
7. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.
8. Рясних Є.Г. Актуальні питання комплексного оцінювання інноваційної діяльності підприємств : монографія. Хмельницький: ХНУ, 2017. 552 с.
9. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури». 2017. 384 с.
10. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Полтава: Видавництво ПП «Астрыя», 2020. 434 с.

Тема 9

1. Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум. Навчальний посібник / Н.Ю. Єршова, О.В. Портна. Львів, «Магнолія 2006», 2017. 312 с.
2. Башинська І. О., Новак Н. Г. Ефективне управління проектами підприємства. *Інфраструктура ринку*: електронний науково - практичний журнал. 2017. № 6. URL: <http://market-infr.od.ua/uk/6-> 2017.
3. Давиденко Н. М. Аналіз інвестиційних проєктів : навч. посіб. Київ : ЦП «Компринт», 2015. 378 с.
4. Інвестиційний проєкт. URL: <http://про-інвестиції.укр/> інвестиційний-проєкт/
5. Кваша О.С., Фоміна В.В. Бізнес-планування у діяльності організації: європейські стандарти, основні методологічні підходи та базові процедури. *Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство»*. 2017. № 12. 785с. С. 268-275.
6. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.
7. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури». 2017. 384 с.
8. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. : навч. посіб. К. 2012. 328 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. URL: <http://www.rada.gov.ua> – Веб-портал Верховної Ради України
2. URL:<http://www.president.gov.ua> – Веб-портал Адміністрації Президента України
3. URL:<http://www.kmu.gov.ua> – Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. URL:<http://www.me.gov.ua> – Веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
5. URL:<http://nbuv.gov.ua/> – Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
6. URL:<http://gntb.gov.ua/ua/> – Веб-сайт Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
7. URL:<http://www.ounb.km.ua/> – Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної

8. URL:<http://www.unwto.org> – наукової бібліотеки
– Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації
9. URL:<http://tourlib.net/transport.htm> – Туристична бібліотека «Все про туризм»

ОНОВЛЕНО:

Доцентка кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування, кандидатка
економічних наук
22 серпня 2022 року

_____ Тетяна ПІХНЯК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування
23 серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри,
кандидатка економічних наук, доцентка
23 серпня 2022 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ